

ZASTUPNIČKI DOM HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA

Na osnovi članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O OBVEZNI I STVARNOPRAVNIM ODNOSIMA U ZRAČNOM PROMETU

Proglašavam Zakon o obvezni i stvarnopravnim odnosima u zračnom prometu, koji je donio Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora na sjednici 25. rujna 1998.

Broj: 081-98-1773/1
Zagreb, 1. listopada 1998.

Predsjednik
Republike Hrvatske
dr. Franjo Tuđman, v. r.

ZAKON

O OBVEZNI I STVARNOPRAVNIM ODNOSIMA U ZRAČNOM PROMETU

DIO PRVI

OPĆE ODREDBE

Područje primjene

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom u zračnom prometu uređuju:

1. obvezni odnosi koji nastaju:

- iz ugovora o prijevozu putnika i prtljage,
- iz ugovora o prijevozu stvari,
- iz ugovora o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti,
- iz ugovora o zakupu zrakoplova,
- u slučaju štete koju zrakoplov u letu nanese osobama i stvarima na zemlji,
- iz ugovora o osiguranju i reosiguranju,

2. stvarnopravni odnosi u pogledu zrakoplova: vlasništvo i založno pravo na zrakoplovu,

3. postupak ovrhe i osiguranja na zrakoplovu i teretu u zrakoplovu te s tim u svezi nadležnost sudova za ovrhu i osiguranje.

(2) Na odnose iz stavka 1. ovoga članka koji nisu uređeni ovim Zakonom, odgovarajuće se primjenjuju opći propisi.

Ugovori i opći uvjeti prijevoza

Članak 2.

(1) Odnosi uređeni odredbama ovoga Zakona koje se odnose na ugovore iz članka 1. stavka 2. ovoga Zakona mogu se ugovorom, odnosno općim uvjetima prijevoza i drugačije urediti ako to zakonom nije zabranjeno.

(2) Ako ovim Zakonom nije drugačije utvrđeno, ugovorom, odnosno općim uvjetima prijevoza ne mogu se predvidjeti odredbe kojima se prijevoznik, potpuno ili djelomično oslobađa odgovornosti predviđene ovim Zakonom, odredbe kojima se isključuju ili ograničavaju prava koja prema ovom Zakonu pripadaju putniku i naručitelju prijevoza ili kojima se prebacuje teret dokazivanja s prijevoznika ili kojima se predviđaju ograničenja odgovornosti povoljnija za prijevoznika od ograničenja predviđenih ovim Zakonom.

(3) Prijevoznik je obvezan zainteresiranoj osobi, na njezin zahtjev, staviti na uvid opće uvjete prijevoza.

Značenje izraza

Članak 3.

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom Zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) prijevoznik je osoba koja na temelju ugovora prevozi putnike i stvari,
- 2) ugovorni prijevoznik je osoba koja je sklopila ugovor o prijevozu s putnikom, naručiteljem prijevoza ili pošiljateljem,
- 3) stvarni prijevoznik je osoba koja nije ugovorni prijevoznik, ali koja obavlja cijeli prijevoz ili dio tog prijevoza, a nije uzastopni prijevoznik,
- 4) uzastopni prijevoznik je osoba koja na temelju ugovora o prijevozu, koji sklopi prvi prijevoznik, obavlja dio tog prijevoza uz pristanak putnika, odnosno naručitelja prijevoza,
- 5) naručitelj prijevoza je osoba koja s ugovornim prijevoznikom sklapa ugovor o prijevozu,
- 6) pošiljatelj je osoba u čije se ime na temelju ugovora predaje stvar na prijevoz,
- 7) primatelj je osoba koja je ovlaštena da u mjestu odredišta prima stvar predanu na prijevoz,
- 8) putnik je osoba koja na temelju ugovora ima pravo na prijevoz zrakoplovom,
- 9) nositelj prava je osoba koja na temelju ugovora ima zahtjev prema prijevozniku,
- 10) domaći prijevoz je prijevoz zrakoplovom kod kojega se, prema ugovoru o prijevozu, mjesto polaska i mjesto odredišta nalaze na teritoriju Republike Hrvatske,
- 11) međunarodni prijevoz je prijevoz zrakoplovom kod kojega se, prema ugovoru o prijevozu, mjesto polaska i mjesto odredišta nalaze na teritorijima dviju država ili na teritoriju samo jedne države ako je predviđeno međuslijetanje na teritorij druge države,
- 12) posebno pravo vučenja jest obračunska jedinica kako ju je definirao Međunarodni monetarni fond.

DIO DRUGI

OBVEZNI ODNOSI

GLAVA I.

UGOVOR O PRIJEVOZU PUTNIKA, PRTLJAGE
I STVARI

Odjeljak I.

Prijevoz putnika i prtljage

1. Ugovor o prijevozu putnika

Sklapanje i obveze iz ugovora o prijevozu putnika

Članak 4.

- (1) Ugovor o prijevozu putnika sklapa se između prijevoznika i putnika ili između prijevoznika i naručitelja prijevoza.
- (2) Ugovorom o prijevozu putnika prijevoznik se obvezuje prevesti putnika od mjesta polaska do mjesta odredišta u vrijeme predviđeno redom letenja, odnosno u ugovoreno vrijeme, a putnik se obvezuje platiti odgovarajuću prevozninu.
- (3) Ugovorom sklopljenim između prijevoznika i naručitelja prijevoza prijevoznik se obvezuje da će uz uvjete utvrđene ugovorom, prevesti putnika koga odredi naručitelj prijevoza.
- (4) Ugovor o prijevozu putnika sklopljen između prijevoznika i naručitelja prijevoza može se sklopiti za jedno ili više putovanja ili na određeno vrijeme cijelim zrakoplovom ili dijelom kapaciteta zrakoplova. Ugovor sklopljen između prijevoznika i naručitelja prijevoza može se odnositi na jednog ili više putnika.
- (5) Ugovor s naručiteljem prijevoza, da bi bio valjan, mora biti sklopljen u pisanom obliku.

Putna karta

Članak 5.

- (1) Prijevoznik je dužan izdati putnu kartu, pojedinačnu ili grupnu. Putna karta je dokaz da je sklopljen ugovor o prijevozu putnika, ali se postojanje ugovora o prijevozu može dokazivati i na drugi način.
- (2) Putna karta, u pravilu, glasi na ime. Ako putna karta glasi na ime ne može se prenositi bez pristanka prijevoznika. Prijevoznik ima pravo svoj pristanak odbiti samo iz opravdanih razloga.
- (3) Putna karta mora sadržavati naznaku mjesta polaska i odredišta te vrijeme polaska zrakoplova predviđenog redom letenja, odnosno ugovorom.

*Odustajanje od ugovora o prijevozu i vraćanje
prevoznine*

Članak 6.

- (1) Putnik ima pravo odustati od ugovora o prijevozu prije nego što započne njegovo izvršenje.
- (2) Prijevoznik je dužan vratiti putniku prevozninu ako putnik odustane od putovanja - u domaćem prijevozu najkasnije 24 sata, a u međunarodnom prijevozu - najkasnije 48 sati prije početka putovanja. Ako putnik odustane od putovanja uz uvjete iz ovoga stavka, prijevoznik ima pravo zadržati 10% iznosa prevoznine.
- (3) Ako putnik ili član njegove uže obitelji ili njegov pratitelj bez kojega ne može putovati prije početka putovanja umre ili oboli tako da mu je putovanje postalo nemoguće ili bi putovanje moglo

ugroziti zdravstveno stanje oboljeloga, plaćena prevoznina vraća se uz uvjet da je prijevoznik prije polaska zrakoplova obaviješten o nemogućnosti putovanja. U slučaju iz ovoga stavka prijevoznik ima pravo zadržati 5% iznosa prevoznine.

(4) Ako smetnja za putovanje iz stavka 3. ovoga članka nastane tijekom prijevoza, prevoznina se vraća u razmjeru prema neiskorištenom dijelu puta.

Odgoda putovanja

Članak 7.

(1) Ako putovanje u domaćem prijevozu ne započne u roku od dva sata, a u međunarodnom prijevozu u roku od četiri sata nakon vremena polaska zrakoplova predviđenog redom letenja ili ugovorom (odgoda putovanja) putnik može prije uzlijetanja zrakoplova zahtijevati da ga prijevoznik preveze svojim ili drugim odgovarajućim zrakoplovom, odnosno drugim prijevoznim sredstvom, do odredišnog mjesta ili odustati od putovanja i zahtijevati da mu se vrati prevoznina.

(2) Ako ne dođe do odustanka od putovanja zbog odgode putovanja, prijevoznik je obvezan putniku, najduže za 24 sata, na svoj trošak osigurati hranu i napitke tijekom čekanja dok putovanje ne započne, a putniku koji nema prebivalište u mjestu polaska - i smještaj, na način uobičajen u zračnom prijevozu, osim ako je do odgode putovanja došlo iz razloga sigurnosti zračnog prometa, na temelju akta nadležnog tijela uprave ili drugoga nadležnog tijela koje ima javne ovlasti, ili je do odgode putovanja došlo iz razloga za koje je putnik odgovoran.

Neizvršenje putovanja

Članak 8.

(1) Ako je putovanje (let) u domaćem prijevozu izvršeno, a prijevoznik ne preveze putnika koji ima voznu kartu za taj let i koji se pravodobno prijavio za to putovanje (neizvršenje putovanja), putnik ima pravo odustati od ugovora i zahtijevati da mu se vrati plaćena prevoznina povišena za 25%.

(2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, putnik koji je odustao od ugovora ima pravo zahtijevati da mu se vrati samo prevoznina ako je do neizvršenja putovanja došlo na temelju akta nadležnog tijela uprave ili drugoga nadležnog tijela s javnim ovlastima a iz razloga sigurnosti zračnog prometa.

(3) Ako putnik iz stavka 1. ovoga članka ne odustane od ugovora, ima pravo zahtijevati da ga prijevoznik preveze svojim ili drugim odgovarajućim zrakoplovom, odnosno drugim prijevoznim sredstvom do mjesta odredišta.

(4) U slučaju iz stavka 3. ovoga članka primijenit će se odredbe članka 7. stavka 2. ovoga Zakona.

(5) U slučaju neizvršenja putovanja u međunarodnom prijevozu primijenit će se na odgovarajući način odredba stavka 3. ovoga članka, te odredba članka 7. stavka 2. ovoga Zakona.

Prekid putovanja

Članak 9.

(1) Ako je tijekom putovanja došlo do prekida iz razloga za koje putnik nije odgovoran a prekid traje dulje od tri sata u domaćem, odnosno dulje od šest sati u međunarodnom prijevozu, putnik ima pravo:

1) zahtijevati da ga prijevoznik svojim ili drugim odgovarajućim prijevoznim sredstvom preveze do mjesta odredišta,

2) zahtijevati da ga prijevoznik, zajedno s prtljagom, u primjerenom roku vrati u mjesto polaska i da mu vrati prevozninu za neizvršeni dio putovanja,

3) odustati od ugovora i tražiti da mu prijevoznik vrati prevozninu za neizvršeni dio putovanja.

(2) U slučajevima prijevoza prema odredbama stavka 1. točke 1. i 2. ovoga članka za štetu nastalu na putu prijevoznik odgovara po odredbama ovoga Zakona.

(3) Ako ne dođe do odustanka od ugovora zbog prekida putovanja, prijevoznik je dužan putniku, dok čeka da se putovanje nastavi, na svoj trošak osigurati smještaj, hranu i napitke na način uobičajen u zračnom prijevozu.

Odgovornost naručitelja prijevoza

Članak 10.

(1) Ako između naručitelja prijevoza i prijevoznika nije drugačije ugovoreno, naručitelj prijevoza odgovara prijevozniku za obveze koje proizlaze iz ugovora o prijevozu putnika.

(2) Ako naručitelj prijevoza, prema stavku 1. ovoga članka, odgovara prijevozniku za obveze koje proizlaze iz ugovora o prijevozu, putnik ima pravo svoje zahtjeve nastale u slučaju odustanka, prekida, odgode, odnosno zakašnjenja u prijevozu ostvarivati samo prema naručitelju prijevoza.

(3) Ako ugovorom između naručitelja prijevoza i putnika nije drugačije određeno, naručitelj prijevoza se obvezuje da će putniku na vlastiti trošak pribaviti usluge prijevoza.

Povjeravanje prijevoza putnika stvarnom prijevozniku

Članak 11.

(1) Ako ugovorom o prijevozu putnika nije drugačije određeno, ugovorni prijevoznik ima pravo povjeriti prijevoz putnika stvarnom prijevozniku ako osigura iste ili ne bitno lošije uvjete prijevoza, a ukoliko mu osigura povoljnije uvjete ugovorni prijevoznik nema pravo tražiti razliku više prevoznine.

(2) Kod ugovora o prijevozu na određeno vrijeme cijelim zrakoplovom ugovorni prijevoznik može povjeriti prijevoz stvarnom prijevozniku samo ako je to ugovorom predviđeno ili ako je naručitelj prijevoza na to naknadno pristao u pisanom obliku.

Ugovor o prijevozu putnika na određeno vrijeme

Članak 12.

(1) Ako je ugovoren prijevoz putnika na određeno vrijeme cijelim zrakoplovom, prijevoznik može zamijeniti ugovoreni tip zrakoplova samo uz pisani pristanak naručitelja prijevoza. Ako prijevoznik bez pristanka naručitelja prijevoza zamijeni ugovoreni tip zrakoplova, odgovara za naknadu štete koju poradi toga pretrpi naručitelj prijevoza.

(2) Kod ugovora o prijevozu putnika na određeno vrijeme cijelim zrakoplovom prijevoznik je dužan izvršavati naloge naručitelja prijevoza u granicama ugovora i prema namjeni zrakoplova.

(3) Naručitelj prijevoza iz stavka 2. ovoga članka nema pravo odrediti putovanje koje bi izložilo zrakoplov, posadu ili putnike opasnosti, a ni putovanje za koje se može očekivati da će se završiti sa znatnijim prekoračenjem vremena ili roka za koje je sklopljen ugovor.

Ugovor o prijevozu putnika cijelim zrakoplovom

Članak 13.

(1) Ako je ugovoren prijevoz putnika cijelim zrakoplovom, prijevoznik ima pravo raspolagati neiskorištenim kapacitetom zrakoplova samo uz pisani pristanak naručitelja prijevoza.

(2) Ako je ugovoren prijevoz putnika cijelim zrakoplovom, a prijevoznik je raspolagao neiskorištenim kapacitetom, ugovorena prevoznina smanjit će se u razmjernom dijelu.

(3) Ako je prijevoznik bez pisanog pristanka naručitelja prijevoza raspolagao neiskorištenim kapacitetom zrakoplova odgovara i za naknadu štete koju poradi toga pretrpi naručitelj prijevoza.

Prijevoz putnika zrakoplovom kojim se obavlja i prijevoz poštanskih pošiljaka

Članak 14.

Kod prijevoza putnika zrakoplovom kojim se obavlja i prijevoz poštanskih pošiljaka uvjeti za primjenu odredaba ovoga Zakona o odgodi putovanja (članak 7.), o neizvršenju putovanja (članak 8.) i o prekidu putovanja (članak 9.), u pogledu prijevoza poštanskih pošiljaka, uređuju se ugovorom, odnosno općim uvjetima prijevoza.

2. Odgovornost prijevoznika

Opseg odgovornosti i oslobođenje od odgovornosti prijevoznika

Članak 15.

(1) Prijevoznik odgovara za štetu nastalu zbog smrti, oštećenja zdravlja ili ozljede putnika za vrijeme prijevoza, za štetu nastalu zbog odgode, neizvršenja, prekida putovanja ili zbog zakašnjenja u prijevozu zrakoplovom.

(2) Kao vrijeme prijevoza putnika u zračnom prijevozu smatra se vrijeme od početka radnji otpreme putnika do svršetka radnji prihvata putnika (članak 81. stavak 2. točka 1.).

(3) Prijevoznik odgovara za štetu iz stavka 1. ovoga članka koju uzrokuje osoba koja je po njegovu nalogu ili za njegov račun radila na izvršenju prijevoza.

(4) Za štetu nastalu zbog smrti, oštećenja zdravlja ili ozljede putnika te za štetu nastalu zbog odgode, neizvršenja, prekida putovanja ili zakašnjenja u prijevozu zrakoplovom, prijevoznik ne odgovara ako dokaže da su on ili osoba koja je po njegovom nalogu ili za njegov račun radila na izvršenju prijevoza poduzeli sve potrebne mjere da se šteta izbjegne ili ako dokaže da nije bilo moguće te mjere poduzeti. Prijevoznik neće odgovarati ni ako dokaže da je šteta iz stavka 1. ovoga članka nastala iz razloga koji se nalaze isključivo na strani oštećenog putnika.

(5) Ako prijevoznik dokaže da su smrt, oštećenje zdravlja ili ozljeda nastali i iz razloga koji se nalaze na strani oštećenog putnika, odgovornost prijevoznika za naknadu štete smanjuje se u razmjeru s doprinosom putnika nastanku štete.

Odgovornost naručitelja prijevoza pri prijevozu putnika na temelju ugovora o prijevozu cijelim zrakoplovom

Članak 16.

Pri prijevozu putnika na temelju ugovora o prijevozu cijelim zrakoplovom na određeno vrijeme, za smrt, oštećenje zdravlja ili ozljedu putnika naručitelj prijevoza odgovara solidarno s prijevoznikom.

Visina odgovornosti prijevoznika u zračnom prometu

Članak 17.

- (1) Za štetu nastalu zbog smrti, oštećenja zdravlja ili ozljede putnika prijevoznik odgovara do iznosa od 100 000 posebnih prava vučenja po putniku, u koji iznos su uključeni i svi sudski i odvjetnički troškovi nastali u svezi sa sudskim postupkom ili postupkom vođenim glede štete iz ovog stavka.
- (2) Ako se naknada štete dosuđuje u obliku rente, ukupni iznos rente ne može biti veći od iznosa iz stavka 1. ovoga članka.
- (3) Za štetu nastalu zbog zakašnjenja u prijevozu, prijevoznik odgovara do iznosa od 4 150 posebnih prava vučenja po putniku.
- (4) Preračunavanje posebnih prava vučenja u kune obavlja se po tečaju važećem na dan isplate naknade štete od strane prijevoznika, a ako je u svezi naknade štete iz stavka 1. i 3. ovoga članka došlo do sudskog spora, na dan donošenja pravomoćne presude.
- (5) Za štetu nastalu zbog odgode, neizvršenja ili prekida putovanja u prijevozu, prijevoznik odgovara do iznosa dvostruke prevoznine.

Podnošenje zahtjeva za naknadu štete

Članak 18.

- (1) Zahtjev za naknadu štete u slučaju odgode, neizvršenja, prekida putovanja ili zakašnjenja u prijevozu putnik mora podnijeti prijevozniku u obliku reklamacije u roku od 15 dana od dana kada je odgođeno, odnosno neizvršeno putovanje trebalo početi ili od dana kada je putovanje prekinuto, odnosno završeno.
- (2) Ako zahtjev za naknadu štete putnik ne podnese u roku iz stavka 1. ovoga članka, nema pravo nakon proteka toga roka podnijeti takav zahtjev.
- (3) Odredba stavka 2. ovoga članka neće se primijeniti ako se dokaže da je šteta uzrokovana namjerno ili krajnjom nepažnjom.

Pozivanje na granicu odgovornosti

Članak 19.

- (1) Prijevoznik nema pravo pozivati se na granicu odgovornosti iz članka 17. ovoga Zakona ako se dokaže da je šteta uzrokovana namjerno ili krajnjom nepažnjom.
- (2) Prijevoznik se ima pravo pozivati na granicu odgovornosti ako je štetu namjerno ili krajnjom nepažnjom uzrokovala osoba koja je po njegovu nalogu ili za njegov račun radila na izvršenju prijevoza, ako dokaže da je ta osoba radila izvan okvira svojih obveza.
- (3) Ako je zahtjev za naknadu štete predviđene u članku 15. ovoga Zakona, prema općim propisima o odgovornosti za uzrokovanu štetu, postavljen prema osobi koja je po nalogu ili za račun prijevoznika radila na izvršenju prijevoza, na odgovornost te osobe primjenjuju se odredbe o ograničenoj odgovornosti koja je kod prijevoza putnika utvrđena za prijevoznika, ako ta osoba dokaže da je radila u okviru svojih obveza.
- (4) Osoba iz stavka 3. ovoga članka nema pravo pozvati se na granicu odgovornosti ako se dokaže da je ona štetu uzrokovala namjerno ili krajnjom nepažnjom.

Ukupni iznos naknade štete

Članak 20.

(1) Ukupni iznos naknade štete koji se po jednom putniku može zahtijevati od prijevoznika i osobe koja je po nalogu ili za račun prijevoznika radila na izvršenju prijevoza ne može prijeći granicu odgovornosti propisanu ovim Zakonom, osim ako je šteta uzrokovana namjerno ili krajnjom nepažnjom.

(2) Odredba stavka 1. ovoga članka odnosi se na sve zahtjeve za naknadu štete koji nastanu iz istog događaja.

Solidarna odgovornost ugovornog i stvarnog prijevoznika

Članak 21.

(1) Ugovorni i stvarni prijevoznik odgovaraju nositelju prava solidarno.

(2) Ukupni iznos naknade štete koji se po jednom putniku može zahtijevati od ugovornog i stvarnog prijevoznika i od osoba koje su po njihovu nalogu ili za njihov račun radile na izvršenju prijevoza ne može prijeći ovim Zakonom propisani iznos najviše naknade štete koja se može tražiti od ugovornog ili stvarnog prijevoznika, osim ako je bilo tko od njih štetu uzrokovao namjerno ili krajnjom nepažnjom.

(3) Iznimno od odredbe stavka 2. ovoga članka:

1) stvarni prijevoznik ne može zbog radnji ili propusta ugovornog prijevoznika ili osobe koja je po nalogu ili za račun ugovornog prijevoznika radila na izvršenju prijevoza biti podvrgnut neograničenoj odgovornosti,

2) svaki sporazum kojim ugovorni prijevoznik preuzima veće obveze ili se odriče prava propisanih ovim Zakonom ne obvezuje stvarnog prijevoznika ako on na taj sporazum nije pristao u pisanom obliku.

Uređenje odnosa između ugovornog i stvarnog prijevoznika

Članak 22.

(1) Odnos između ugovornog i stvarnog prijevoznika uređuje se njihovim međusobnim ugovorom.

(2) Ako ugovorom nije drugačije utvrđeno, na odnose između ugovornog i stvarnog prijevoznika primjenjuju se odredbe ovoga Zakona koje se odnose na prijevoz.

3. Prijevoz prtljage

Unošenje ručne prtljage u zrakoplov

Članak 23.

(1) Na temelju ugovora o prijevozu putnik ima pravo unijeti u zrakoplov i prevesti bez posebne naknade ručnu prtljagu.

(2) Ručnom prtljagom u smislu stavka 1. ovoga članka smatraju se stvari koje putnik nosi sa sobom ili na sebi.

(3) Kao ručna prtljaga u zrakoplov se ne može unijeti stvar koja po svojoj prirodi i opsegu može predstavljati opasnost ili smetnju za zrakoplov, putnike ili druge stvari ili joj nije mjesto u putničkoj kabini zrakoplova. Prijevoznik određuje do kolike težine i kojeg opsega može biti ručna prtljaga koju putnik može unijeti u zrakoplov.

(4) Kao vrijeme prijevoza ručne prtljage smatra se vrijeme od trenutka ukrcaja putnika u zrakoplov do trenutka iskrcaja putnika iz zrakoplova.

Odgovornost prijevoznika za štetu nastalu zbog gubitka, uništenja ili oštećenja ručne prtljage

Članak 24.

(1) Prijevoznik odgovara za štetu nastalu zbog gubitka, uništenja ili oštećenja ručne prtljage ako putnik dokaže da je šteta uzrokovana krivnjom prijevoznika ili osobe koja je po nalogu ili za račun prijevoznika radila na izvršenju prijevoza.

(2) Ako je do oštećenja ili gubitka ručne prtljage došlo zbog nesreće zrakoplova, prijevoznik odgovara za nastalu štetu osim ako dokaže da su on ili osobe koje su po njegovu nalogu ili za njegov račun radile na izvršenju prijevoza poduzeli sve potrebne mjere da se šteta izbjegne ili ako dokaže da nije bilo moguće poduzeti te mjere.

Prijevoz predane prtljage

Članak 25.

(1) Prijevoznik je dužan primiti na prijevoz prtljagu koja nema svojstva ručne prtljage (u daljnjem tekstu: predana prtljaga) i o tome izdati pisanu potvrdu.

(2) Kao predanu prtljagu nije dozvoljeno predati stvari za čiji je prijevoz potrebna posebna dozvola ili stvari koje se moraju prevoziti uz posebne uvjete niti stvari koje po svojoj naravi mogu predstavljati opasnost za zrakoplov ili osobe u zrakoplovu ili izazvati, odnosno nanijeti štetu drugoj prtljazi, a ni stvari kojima, po njihovoj naravi, opsegu ili težini, nije mjesto u prostorijama određenim za smještaj prtljage.

(3) Prijevoznik određuje do kolike mase i kojeg opsega može biti predana prtljaga koju putnik predaje i do kolike se mase ta prtljaga prevozi bez posebne naknade.

Prijevoz dragocjenosti ili drugih stvari velike vrijednosti

Članak 26.

(1) Putnik može predati prijevozniku na prijevoz dragocjenosti ili druge stvari velike vrijednosti i označiti veći iznos od iznosa iz članka 27. stavka 1. ovoga Zakona. Ako prijevoznik primi na čuvanje dragocjenost ili drugu stvar velike vrijednosti za koju je putnik označio vrijednost u većem iznosu od iznosa iz članka 27. stavka 1. ovoga Zakona, dužan je o tome izdati potvrdu u pisanom obliku.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka prijevoznik odgovara do označenog iznosa za svaku štetu nastalu zbog gubitka ili oštećenja te zbog zakašnjenja s predajom te stvari osim ako dokaže da je označena vrijednost viša od stvarno nastale štete.

(3) Ako je stvar iz stavka 1. ovoga članka izgubljena, pretpostavlja se da šteta odgovara označenom iznosu.

(4) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka prijevoznik ima pravo naplatiti putniku posebnu naknadu.

Visina naknade štete i pozivanje na granicu odgovornosti

Članak 27.

(1) Prijevoznik odgovara za štetu nastalu zbog gubitka, uništenja ili oštećenja prtljage te zbog zakašnjenja u uručenju predane prtljage putniku najviše do iznosa od 1000 posebnih prava vučenja po putniku.

(2) Prijevoznik se nema pravo pozivati na granicu odgovornosti iz stavka 1. ovoga članka ako se dokaže da je šteta nastala iz radnji ili propusta prijevoznika ili osobe koja je po njegovu nalogu ili za njegov račun radila na izvršenju prijevoza, a radnje ili propusti su učinjeni namjerno ili krajnjom nepažnjom.

(3) Preračunavanje posebnih prava vučenja u kune obavlja se po tečaju važećem na dan isplate naknade štete od strane prijevoznika, a ako je u svezi s naknadom štete iz stavka 1. ovoga članka došlo do sudskog spora na dan donošenja pravomoćne presude.

Rokovi za podnošenje prigovora

Članak 28.

(1) Prijevoznik ne odgovara za štetu nastalu zbog gubitka, uništenja ili oštećenja prtljage i predanih dragocjenosti i drugih stvari velike vrijednosti, ako putnik ne stavi prijevozniku pisani prigovor odmah nakon otkrivanja štete, a najkasnije u roku od 7 dana od dana njihova preuzimanja.

(2) Ako je do štete došlo zbog zakašnjenja u prijevozu prtljage, putnik mora staviti prigovor najkasnije u roku od 21 dan od dana dolaska putnika u mjesto odredišta.

(3) Ako je šteta nastala zbog uzroka uslijed kojih je putnik bio spriječen podnijeti prigovor u roku iz stavka 1. i 2. ovoga članka, prigovor se mora staviti čim to bude moguće, a najkasnije u roku od 7 dana od dana kada su prestali uzroci zbog kojih je putnik bio spriječen podnijeti prigovor na vrijeme.

Prijevoznikova nemogućnost pozivanja na rokove za podnošenje prigovora

Članak 29.

Prijevoznik nema pravo pozivati se na odredbe članka 28. ovoga Zakona ako je šteta nastala iz njegove radnje ili propusta ili iz radnje ili propusta osobe koja je po njegovu nalogu ili za njegov račun radila na izvršenju prijevoza, a ta radnja ili propust su učinjeni namjerno ili krajnjom nepažnjom.

Pravo pridržaja prijevoznika

Članak 30.

Radi osiguranja svojih tražbina u svezi s prijevozom prijevoznik ima pravo pridržaja na predanoj prtljazi i na primljenim dragocjenostima ili drugim stvarima velike vrijednosti.

Odgovarajuća primjena odredbi

Članak 31.

Na odgovornost prijevoznika za predanu prtljagu na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 61., 62., 63. te 69. ovoga Zakona koje vrijede za prijevoz stvari.

Odjeljak II.

Prijevoz stvari

1. Ugovor o prijevozu stvari

Sadržaj, opseg i oblik ugovora o prijevozu stvari

Članak 32.

(1) Ugovorom o prijevozu stvari zrakoplovom ugovorni se prijevoznik obvezuje naručitelju prijevoza da će prevesti stvar zrakoplovom, a naručitelj prijevoza da će platiti prevozninu.

(2) Ugovor o prijevozu stvari može se odnositi na jedan ili na više prijevoza ili na prijevoz na određeno vrijeme, na cijeli kapacitet ili dio kapaciteta zrakoplova, na određenu količinu stvari ili na određenu stvar.

(3) Ugovor o prijevozu stvari cijelim zrakoplovom na određeno vrijeme ili za više prijevoza mora se sklopiti u pisanom obliku.

(4) Ugovor iz stavka 3. ovoga članka koji nije sklopljen u pisanom obliku, bez pravnog je učinka.

Određivanje količine stvari

Članak 33.

(1) Količina stvari koja se predaje na prijevoz može se odrediti brojem komada, težinom, obujmom, dimenzijama ili kombinirano.

(2) U slučaju sumnje, količina se stvari određuje mjerom koja je uobičajena u mjestu predaje stvari prijevozniku.

Predaja na prijevoz druge umjesto ugovorene stvari

Članak 34.

Kod ugovora o prijevozu stvari cijelim zrakoplovom pošiljatelj ima pravo na prijevoz predati drugu stvar umjesto ugovorene stvari, ako se time ne mijenjaju uvjeti prijevoza na štetu prijevoznika, ako zbog toga ne bi došlo do zadržavanja zrakoplova ili ne bi bila ugrožena njegova sigurnost i ako pošiljatelj na zahtjev prijevoznika dade osiguranje za tražbine koje bi mogle nastati zbog zamjene stvari.

Treća osoba kao pošiljatelj

Članak 35.

(1) Naručitelj prijevoza ima pravo ovlastiti treću osobu da u svoje ime preda na prijevoz cijelu ugovorenu količinu ili dio ugovorene količine stvari samo ako je za to ovlašten ugovorom o prijevozu.

(2) Prijevoznik ne odgovara osobi iz stavka 1. ovoga članka za veće obveze od onih koje su preuzete ugovorom s naručiteljem.

(3) Ako između naručitelja prijevoza i prijevoznika nije drugačije ugovoreno, naručitelj prijevoza koji je ovlastio treću osobu da kao pošiljatelj preda prijevozniku stvar na prijevoz, odgovara prijevozniku za obveze koje proizlaze iz ugovora o prijevozu stvari.

Odgovornost naručitelja, odnosno pošiljatelja za obveze iz ugovora o prijevozu

Članak 36.

(1) Ako u ugovoru između naručitelja prijevoza i pošiljatelja nije drugačije određeno, naručitelj prijevoza se obvezuje samo da pribavi pošiljatelju usluge prijevoznika.

(2) Ako drugačije nije ugovoreno, i pošiljatelj odgovara prijevozniku za obveze iz ugovora o prijevozu stvari ako se odnose na stvar koju je on predao prijevozniku na prijevoz.

Odgovarajuća primjena odredbi

Članak 37.

(1) Na prijevoz stvari na odgovarajući se način primjenjuju odredbe iz članka 11. do 13. ovoga Zakona.

2. Tovarni list

Sastavljanje i predaja tovarnog lista

Članak 38.

(1) Prijevoznik ima pravo tražiti od pošiljatelja da sastavi i da mu preda zrakoplovni tovarni list (u nastavku teksta: "tovarni list"), a pošiljatelj ima pravo tražiti od prijevoznika da primi tu ispravu.

(2) Odredba ugovora o prijevozu stvari protivna stavku 1. ovoga članka bez pravnog je učinka.

(3) Tovarni list može biti sačinjen za više koleta.

(4) Prijevoznik ima pravo tražiti od pošiljatelja da sastavi tovarni list za svako koletu, a pošiljatelj ima pravo tražiti od prijevoznika da primi posebni tovarni list za svako koletu.

(5) Ako prijevoznik sastavi tovarni list na zahtjev pošiljatelja, pretpostavlja se da je to učinio u ime pošiljatelja.

(6) Nepostojanje ili neispravnost tovarnog lista ne utječe na postojanje ni na pravovaljanost ugovora o prijevozu stvari zrakoplovom.

(7) Pošiljatelj sastavlja tovarni list u tri izvorna primjerka i predaje ih zajedno sa stvarima prijevozniku. Prvi primjerak zadržava prijevoznik, drugi primjerak prati stvar, a treći primjerak prijevoznik predaje pošiljatelju nakon što ga potpiše.

Sadržaj tovarnog lista

Članak 39.

(1) Tovarni list mora sadržavati:

- 1) mjesto i datum izdavanja tovarnog lista,
- 2) mjesto polaska i mjesto odredišta,
- 3) ime ili naziv i adresu pošiljatelja,
- 4) ime ili naziv i adresu primatelja,
- 5) vrstu i količinu stvari,
- 6) popis isprava koje se prilažu uz tovarni list.

(2) Tovarni list može sadržavati rok isporuke, vrijednost pošiljke te druge podatke.

(3) Prvi primjerak tovarnog lista mora sadržavati i oznaku "za prijevoznika", a drugi "za primatelja".

(4) Prvi primjerak tovarnog lista potpisuje pošiljatelj, drugi primjerak pošiljatelj i prijevoznik, a treći primjerak prijevoznik. Potpis prijevoznika mora se staviti prije utovara stvari u zrakoplov.

(5) Potpis prijevoznika može biti zamijenjen pečatom, a potpis pošiljatelja može biti unaprijed otiskan ili zamijenjen pečatom.

Odgovornost pošiljatelja

Članak 40.

(1) Pošiljatelj je odgovoran za točnost podataka i izjava u tovarnom listu koje on unosi ili koje na njegov zahtjev unosi prijevoznik.

(2) Pošiljatelj je odgovoran za svaku štetu koju pretrpi prijevoznik ili za koju je prijevoznik odgovoran prema trećim osobama ako šteta nastane zbog neispravnih, netočnih ili nepotpunih podataka ili izjava pošiljatelja.

(3) Pošiljatelj je dužan dati prijevozniku sve podatke te priložiti uz tovarni list i staviti na raspolaganje prijevozniku sve isprave koje su potrebne za provođenje carinskih i drugih radnji. Prijevoznik nije dužan ispitivati ispravnost i točnost tih podataka i isprava.

(4) Pošiljatelj odgovara za štetu koja bi mogla nastati prijevozniku, uključujući i štetu za koju je prijevoznik odgovoran trećim osobama ako šteta nastane zbog nedostatka, netočnosti ili neispravnosti podataka i isprava iz stavka 3. ovoga članka.

(5) Pošiljatelj je odgovoran za štetu koja je uzrokovana osobama, zrakoplovu i drugim stvarima djelovanjem svojstava stvari koja je predana na prijevoz, ako prijevozniku ta svojstva nisu bila niti morala biti poznata.

Predaja stvari na prijevoz

Članak 41.

(1) Predajom trećeg primjerka tovarnog lista pošiljatelju pretpostavlja se da je sklopljen ugovor o prijevozu i da je stvar predana na prijevoz uz uvjete koji su navedeni u tovarnom listu.

(2) Pretpostavlja se da su točni podaci koji su navedeni u tovarnom listu o težini, obujmu, dimenzijama i ambalaži te o broju koleta. Ako je prijevoznik u prisutnosti pošiljatelja provjerio podatke navedene u tovarnom listu o obujmu, težini i stanju stvari te to naveo u tovarnom listu, ili ako je u pitanju vanjsko stanje stvari i ambalaže, smatra se da su ti podaci, odnosno to stanje točni.

(3) Prijevoznik može u tovarni list staviti primjedbe o vanjskom stanju stvari i ambalaže.

(4) Ako u tovarnom listu nisu navedene primjedbe iz stavka 3. ovoga članka pretpostavlja se da stvar i ambalaža nisu imale vanjskih mana.

3. Prenosivi tovarni list

Izdavanje prenosivoga tovarnog lista

Članak 42.

(1) Pošiljatelj i prijevoznik mogu ugovoriti da će se treći primjerak (primjerak za pošiljatelja) tovarnog lista izdati kao tovarni list po naredbi ili na donositelja (prenosivi tovarni list). Ako je izdan prenosivi tovarni list, na ostalim primjercima tovarnog lista mora biti izričito naznačeno da je izdan prenosivi tovarni list.

(2) Prenosivi tovarni list mora sadržavati potpise prijevoznika i pošiljatelja ili osoba koje oni ovlaste.

(3) Ako u ispravi nije navedeno da je riječ o prenosivom tovarnom listu, smatra se da je izdan neprenosivi tovarni list.

(4) Pošiljatelj i prijevoznik mogu zahtijevati da se za njihove potrebe sačini prijepis prenosivoga tovarnog lista. Ako je izvršen prijepis prenosivoga tovarnog lista, na svakom prijepisu to mora biti vidljivo označeno i ti prijepisi moraju imati upozorenje da se na temelju njih ne može raspolagati stvarju.

Način prijenosa prenosivoga tovarnog lista

Članak 43.

(1) Prenosivi tovarni list po naredbi, prenosi se indosamentom, a prenosivi tovarni list na donositelja - predajom.

(2) Na oblik i pravni učinak indosamenta na odgovarajući se način primjenjuje Zakon o mjenici, osim odredaba koje se odnose na regres.

(3) Ako u prenosivom tovarnom listu po naredbi nije označen primatelj stvari, takav se tovarni list prenosi naredbom pošiljatelja.

Obveze ovlaštenog imatelja prenosivoga tovarnog lista

Članak 44.

(1) Uvjeti ugovora o prijevozu obvezuju ovlaštenog imatelja prenosivoga tovarnog lista, koji nije naručitelj prijevoza ni pošiljatelj, samo ako su sadržani u prenosivom tovarnom listu.

(2) Pisani uvjeti ugovora o prijevozu i opći uvjeti prijevoza ugovornog prijevoznika obvezuju ovlaštenog imatelja prenosivoga tovarnog lista, koji nije naručitelj prijevoza ni pošiljatelj, ako se prenosivi tovarni list na njih izričito poziva.

(3) Opći uvjeti prijevoza stvarnog prijevoznika ne obvezuju ovlaštenog imatelja prenosivoga tovarnog lista ako se na njih poziva prenosivi tovarni list.

Odgovarajuća primjena odredbi

Članak 45.

Odredbe ovoga Zakona o tovarnom listu na odgovarajući se način primjenjuju i na prenosivi tovarni list osim odredbe članka 41. stavka 1. ovoga Zakona.

4. Izvršenje prijevoza

Obveze prijevoznika

Članak 46.

(1) Prijevoznik je dužan stvari prevesti ugovorenim zračnim putem. Ako put prijevoza nije ugovoren, prijevoznik je dužan obaviti prijevoz zračnim putem koji je uobičajen.

(2) Iznimno, prijevoznik ima pravo obaviti prijevoz drugim zračnim putem, ako to zahtijevaju razlozi sigurnosti zračnog prometa ili drugi opravdani razlozi.

Rok prijevoza

Članak 47.

(1) Prijevoznik je obvezan stvari prevesti u ugovorenom roku (rok prijevoza). Ako rok prijevoza nije ugovoren, prijevoznik je obvezan obaviti prijevoz za vrijeme koje je uobičajeno, s obzirom na duljinu puta, vrstu zrakoplova i druge okolnosti od utjecaja na vrijeme prijevoza.

(2) Ako nije drugačije ugovoreno, rok prijevoza počinje teći od ponoći nakon primitka stvari na prijevoz.

(3) Rok prijevoza ne teče za vrijeme zadržavanja stvari koje je nastalo zbog uzroka koji sprečavaju početak ili nastavljanje prijevoza, ako za to nema krivnje prijevoznika.

(4) Pretpostavlja se da je prijevoz izvršen, trenutkom odaslanja obavijesti prijevoznika kojom obavještava primatelja da je stvar prispjela u mjesto odredišta i da je pripremljena za predaju, ili trenutkom kada je prijevoznik pokušao stvar predati primatelju.

Nemogućnost izvršenja ugovora o prijevozu

Članak 48.

(1) Kada je prijevozniku nemoguće da iz bilo kojih razloga izvrši ugovor o prijevozu prema ugovorenim uvjetima, a smetnja bi trajala dulje ili je njezino trajanje neizvjesno, prijevoznik je dužan tražiti uputu od osobe ovlaštene za raspolaganje stvarju.

(2) Ako prijevoznik ne može postupiti prema stavku 1. ovoga članka ili ne može postupiti prema primljenoj uputi, ili u razumnom roku ne primi nikakvu uputu, dužan je, prema okolnostima slučaja, pretovariti stvar, vratiti u mjesto polaska ili postupiti na drugi način, vodeći pri tome računa i o interesima nositelja prava.

5. Raspolaganje stvarju tijekom prijevoza

Pravo pošiljatelja stvari na raspolaganje stvarju ako nije izdan prenosivi tovarni list

Članak 49.

(1) Ako nije izdan prenosivi tovarni list, pošiljatelj koji je izvršio obveze koje proizlaze iz ugovora o prijevozu ima pravo raspolagati stvarju i to:

1) povući je s aerodroma polaska ili odredišta,

2) zadržati je tijekom prijevoza na bilo kojem mjestu slijetanja,

3) zahtijevati da bude dostavljena u mjestu odredišta tijekom prijevoza osobi koja nije označena u tovarnom listu kao primatelj,

4) tražiti da se vrati u mjesto polaska.

(2) Zahtjev za raspolaganje iz stavka 1. ovoga članka pošiljatelj podnosi ugovornom prijevozniku, a njegovom punomoćniku samo ako je tako ugovoreno.

(3) Pošiljatelj je obvezan prijevozniku nadoknaditi troškove uzrokovane izvršenjem zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka.

(4) Pošiljatelj koji raspolaže stvarju prema stavku 1. ovoga članka mora ugovornom prijevozniku ili njegovu punomoćniku podnijeti treći primjerak tovarnog lista.

(5) Prijevoznik ili njegov punomoćnik ima pravo tražiti da se zahtjev za raspolaganjem stvarju unese u prvi primjerak tovarnog lista i da se taj zahtjev izda u pisanom obliku.

Isključenje ili ograničenje raspolaganja stvarju

Članak 50.

(1) Stranke mogu ugovorom isključiti ili ograničiti raspolaganje stvarju predviđeno u članku 49. ovoga Zakona.

(2) Ugovor iz stavka 1. ovoga članka, koji nije unesen u tovarni list, bez pravnog je učinka.

Odgovornost prijevoznika u pogledu zahtjeva za raspolaganjem stvarju

Članak 51.

(1) Ako prijevoznik izvrši pošiljateljev zahtjev za raspolaganje stvarju, iako mu nije podnesen treći primjerak tovarnog lista, prema članku 49. stavku 4. ovoga Zakona dužan je nadoknaditi štetu uzrokovanu izvršenjem toga zahtjeva osobi koja je ovlaštena imatelj trećeg primjerka tovarnog lista.

(2) Odredbom se stavka 1. ovoga članka ne dira u pravo regresa prijevoznika prema pošiljatelju.

(3) U slučaju da izvršenje zahtjeva za raspolaganje stvarju nije moguće ili da bi se njegovim izvršenjem uzrokovala šteta prijevozniku ili imateljima zahtjeva za raspolaganje drugom stvarju, prijevoznik je obavezan izvijestiti o tome pošiljatelja.

Pravo prijevoznika u pogledu odbijanja zahtjeva za raspolaganjem stvarju

Članak 52.

(1) Prijevoznik ima pravo odbiti zahtjev za izvršenje zahtjeva za raspolaganje stvarju:

1) ako izvršenje zahtjeva više nije moguće,

2) ako pošiljatelj, u smislu odredbe članka 49. stavka 4. ovoga Zakona, prijevozniku nije dostavio treći primjerak tovarnog lista,

3) ako bi nastala šteta imatelju zahtjeva za raspolaganje drugom stvarju,

4) ako bi nastala šteta prijevozniku ili ako bi troškovi izvršenja zahtjeva bili veći od vrijednosti stvari,

5) ako bi izvršenje zahtjeva bilo protivno carinskim i drugim propisima.

(2) U slučajevima iz stavka 1. točke 4. ovoga članka prijevoznik ne može odbiti izvršenje zahtjeva ako mu se da odgovarajuće osiguranje.

(3) Prijevoznik je dužan u svakom slučaju odbijanja izvršenja zahtjeva bez odgode izvijestiti podnositelja zahtjeva i u svemu postupiti prema odredbama članka 48. ovoga Zakona.

Odgovornost prijevoznika za naknadu štete u slučaju neizvršenja zahtjeva

Članak 53.

(1) Ako prijevoznik ne izvrši zahtjev iz članka 49. stavka 1. ovoga Zakona ili ne postupi prema odredbi članka 52. stavka 3. ovoga Zakona, odgovoran je za štetu koja zbog toga nastane.

(2) Iznos naknade štete iz stavka 1. ovoga članka i iz članka 51. stavka 1. ovoga Zakona ne može biti veći od iznosa koji bi prijevoznik bio dužan nadoknaditi da je stvar predana na prijevoz izgubljena.

Prestanak pošiljateljeva prava na raspolaganje stvarju

Članak 54.

(1) Pošiljateljevo pravo na raspolaganje stvarju prestaje kada stvar stigne u mjesto odredišta i primatelj postavi zahtjev za predaju stvari ili tovarnog lista.

(2) Primatelj ima pravo tražiti od prijevoznika da mu preda stvar ili tovarni list ako iz naloga pošiljatelja ne proizlazi nešto drugo i uz uvjet da udovolji svojim obvezama navedenima u odredbama članka 73. ovoga Zakona.

(3) Ako primatelj nakon postavljanog zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka odbije preuzimanje tovarnog lista ili stvari, pošiljatelj može ponovno raspolagati stvarju. Ako primatelj odbije preuzimanje tovarnog lista ili stvari, pošiljatelj ima pravo raspolagati stvarju i bez podnošenja trećeg primjerka tovarnog lista.

(4) Ako je prijevoznik priznao gubitak stvari ili ako stvar nije stigla u mjesto odredišta sedam dana nakon što je trebala stići, primatelj je ovlašten koristiti se pravima koja proizlaze iz ugovora o prijevozu.

Pravo ovlaštenog imatelja isprave na raspolaganje stvarju ako je izdan prenosivi tovarni list

Članak 55.

(1) Ako je izdan prenosivi tovarni list, samo ovlašteni imatelj te isprave, koji je izvršio obveze koje iz nje proizlaze, ima pravo raspolagati stvarju, i to:

- 1) povući je s aerodroma odlaska,
- 2) zadržati je ili zahtijevati da mu bude predana tijekom prijevoza na bilo kojem mjestu slijetanja,
- 3) zahtijevati da se vrati u mjesto polaska.

(2) Ovlašteni imatelj prenosivoga tovarnog lista, koji na temelju stavka 1. ovoga članka zahtijeva da mu se preda stvar, mora pri preuzimanju stvari vratiti prijevozniku izvornik prenosivoga tovarnog lista, a u svim drugim slučajevima nalog za raspolaganje stvarju dužan je unijeti u prenosivi tovarni list i potpisati ga.

Odgovarajuća primjena odredbi

Članak 56.

Odredbe članka 49. stavka 3., članka 50. i članka 51. stavka 3. ovoga Zakona na odgovarajući se način primjenjuju i na prenosivi tovarni list.

6. Predaja stvari

Mjesto i način predaje stvari

Članak 57.

(1) Prijevoznik je dužan predati stvar u mjestu odredišta navedenom u ugovoru, tovarnom listu ili prenosivom tovarnom listu ili u mjestu koje odredi osoba ovlaštena za raspolaganje stvarju. Ako ugovorom nije drugačije određeno prijevoznik predaje primatelju stvar na aerodromu mjesta odredišta.

(2) Prijevoznik je dužan predati stvar primatelju koji je naveden u tovarnom listu ili ovlaštenom imatelju tovarnog lista, a ako tovarni list nije izdan, osobi koja je ugovorom o prijevozu ili na drugi način određena za primanje stvari.

(3) Ako pošiljatelj prema odredbama članka 49. ovoga Zakona odredi kao primatelja drugu osobu, a ne onu koja je navedena u tovarnom listu, prijevoznik je dužan stvar predati toj drugoj osobi.

(4) Ako nije ugovoreno drugačije, prijevoznik je dužan bez odgode obavijestiti primatelja o prispjeću stvari u mjesto odredišta.

(5) Imatelj prenosivoga tovarnog lista dužan je pri primitku stvari vratiti prijevozniku izvornik prenosivoga tovarnog lista.

(6) Prijevoznik ima pravo zahtijevati da mu osoba kojoj predaje stvar, a koja nije zakonski imatelj prenosivog tovarnog lista, izda potvrdu o količini i stanju primljene stvari.

Prigovori i rokovi za prigovor

Članak 58.

(1) Ako primatelj stvari ne stavi pisani prigovor zbog oštećenja stvari odmah pri preuzimanju, pretpostavlja se da mu je stvar predana u stanju u kakvom je primljena na prijevoz, odnosno onako kako je navedeno u tovarnom listu.

(2) Ako se oštećenje nije moglo opaziti u trenutku preuzimanja, primatelj mora staviti prijevozniku prigovor neposredno nakon što otkrije oštećenje, a najkasnije u roku od 14 dana od dana preuzimanja stvari.

(3) Ako je do štete došlo zbog zakašnjenja s predajom stvari, primatelj mora staviti pisani prigovor u roku od 21 dan od dana kada mu je stvar predana.

(4) Ako pisani prigovor primatelja stvari ne bude stavljen u roku određenom odredbama ovoga članka, prijevoznik ne odgovara za štetu, osim ako je šteta nastala iz radnje ili propusta prijevoznika ili osobe koja je radila na izvršenju prijevoza po njegovu nalogu ili za njegov račun, a radnje su ili propusti učinjeni namjerno ili krajnjom nepažnjom.

Nemogućnost predaje stvari primatelju

Članak 59.

(1) Ako se primatelj ne može pronaći ili ako odbije preuzeti tovarni list ili stvar, prijevoznik je dužan bez odgode, zatražiti uputu od pošiljatelja.

(2) Ako od pošiljatelja u primjerenom roku ne primi uputu ili ako primljenu uputu ne može izvršiti, prijevoznik ima pravo, na trošak i rizik osobe ovlaštene za raspolaganje stvarju, predati stvar na čuvanje javnom skladištu ili drugoj prikladnoj osobi ili je sam uzeti na čuvanje, o čemu je dužan, bez odgode, izvijestiti pošiljatelja ili osobu koja je ovlaštena raspolagati stvarju.

(3) Ako stvar preda na čuvanje drugoj osobi, prijevoznik je odgovoran za svoj izbor.

(4) Kada prijevoznik postupi prema odredbi stavka 2. ovoga članka, smatra se da je predaja izvršena.

Nepreuzimanje stvari u roku i njezina prodaja

Članak 60.

(1) Ako pošiljatelj, odnosno osoba koja je ovlaštena raspolagati stvarju, ne preuzme stvar u roku od 30 dana od dana stavljanja stvari na čuvanje, prijevoznik ima pravo prodati stvar.

(2) Prijevoznik ima pravo prodati stvar i prije proteka roka iz stavka 1. ovoga članka:

- ako pokvarljivoj stvari prijete neposredna opasnost od kvarenja ili je već započelo kvarenje,

- ako troškovi čuvanja ne bi bili razmjerni s vrijednošću stvari,

- ako se zbog odgode prodaje ne bi mogao postići iznos dovoljan za pokriće tražbine prijevoznika i troškove čuvanja stvari.

(3) Prodaja se obavlja javno, osim ako je riječ o pokvarljivoj stvari ili stvari čija je cijena određena ili se formira na burzi.

(4) Iznos ostvaren prodajom stvari, nakon odbitka svoje tražbine u svezi s prijevozom te stvari i nakon odbitka troškova čuvanja i prodaje, prijevoznik je dužan položiti kod suda nadležnog prema mjestu prodaje u korist osobe ovlaštene da raspolaže stvarju te ju o tome obavijestiti.

7. Odgovornost prijevoznika

Opseg odgovornosti prijevoznika

Članak 61.

(1) Prijevoznik odgovara za štetu nastalu zbog gubitka i oštećenja stvari koju primi na prijevoz te za štetu nastalu zbog zakašnjenja u prijevozu i predaji stvari primatelju.

(2) Prijevoznik odgovara za štetu iz stavka 1. ovoga članka koju uzrokuje osoba koja je po njegovu nalogu ili za njegov račun radila na izvršenju prijevoza.

(3) Za gubitak i oštećenje stvari te za štetu zbog zakašnjenja, koji su nastali za prijevoza zrakoplovom prijevoznik odgovara prema odredbama ovoga Zakona.

(4) Prijevoznik neće odgovarati ako dokaže da su on ili osoba koja je po njegovu nalogu ili za njegov račun radila na izvršenju prijevoza poduzeli sve potrebne mjere da se šteta izbjegne ili ako dokažu da nije bilo moguće poduzeti te mjere.

(5) Kao vrijeme prijevoza stvari zrakoplovom smatra se vrijeme od preuzimanja stvari na aerodromu odlaska radi otpreme do predaje stvari osobi koja je ovlaštena da njome raspolaže na aerodromu odredišta ili na kojem drugom mjestu na koje sleti zrakoplov (članak 81. stavak 2. točka 2., 3. i 4.).

(6) Za štetu nastalu prije početka ili nakon završetka prijevoza zrakoplovom prijevoznik odgovara prema odgovarajućim propisima.

(7) Ako ugovor o prijevozu u zračnom prometu obuhvaća i prijevoz prije početka ili nakon završetka prijevoza zrakoplovom, pretpostavlja se da je šteta nastala tijekom prijevoza zrakoplovom.

Pretpostavka da je stvar izgubljena

Članak 62.

(1) Pretpostavlja se da je stvar izgubljena u prijevozu ako je prijevoznik nije predao primatelju u roku od 7 dana od dana kad ju je prema ugovoru dužan predati ili ako prijevoznik, prije proteka navedenog roka, izjavi da je stvar izgubljena.

(2) Ako ugovorom nije predviđen rok predaje, rok iz stavka 1. ovoga članka računa se od dana kad je predaja trebala biti obavljena prema odredbi članka 47. stavka 1. ovoga Zakona.

Odgovornost prijevoznika za gubitak i oštećenje stvari

Članak 63.

(1) Prijevoznik odgovara za vrijednost izgubljene stvari ili njezina dijela ili za smanjenje vrijednosti oštećene stvari.

(2) Ako su stvari iz stavka 1. ovoga članka predane primatelju sa zakašnjenjem, prijevoznik odgovara i za štetu uzrokovanu zakašnjenjem.

(3) Uz iznos iz stavka 1. i 2. ovoga članka prijevoznik je dužan pošiljatelju nadoknaditi plaćenu prevozninu i druge troškove nastale u prijevozu stvari - u potpunosti u slučaju gubitka stvari, a u razmjernom iznosu - u slučaju oštećenja stvari, a najviše do iznosa iz članka 64. stavka 1. ovoga Zakona.

(4) U slučaju gubitka ili oštećenja stvari vrijednost se stvari određuje prema određenoj, odnosno tržišnoj cijeni stvari iste vrste, količine i svojstava u mjestu i u vrijeme predaje primatelju.

Iznos naknade štete

Članak 64.

(1) Iznos naknade štete za koju prijevoznik odgovara zbog gubitka ili oštećenja stvari ne može biti veći od 17 posebnih prava vučenja po kilogramu težine stvari.

(2) Iznos naknade štete zbog zakašnjenja s predajom stvari ne može biti veći od dvostrukog iznosa prevoznine.

(3) Preračunavanje posebnih prava vučenja u kune obavlja se po tečaju važećem na dan isplate naknade štete od strane prijevoznika, a ako je u svezi s naknadom štete iz stavka 1. ovoga članka došlo do sudskog spora, na dan donošenja pravomoćne presude.

Odgovornost prijevoznika kod prijevoza poštanskih pošiljaka

Članak 65.

Kod prijevoza poštanskih pošiljaka zrakoplovom odgovornost se prijevoznika, u slučaju gubitka, uništenja ili oštećenja pošiljke te u slučaju zakašnjenja s predajom pošiljke, određuje na temelju posebnih propisa o prijevozu poštanskih pošiljaka u domaćem i međunarodnom prijevozu.

Pozivanje na granicu odgovornosti

Članak 66.

(1) Prijevoznik se nema pravo pozivati na granicu odgovornosti određenu člankom 64. ovoga Zakona ako se dokaže da je šteta nastala iz radnje ili propusta prijevoznika ili osobe koja je po njegovu nalogu ili za njegov račun radila na izvršenju prijevoza, i da su radnje ili propusti učinjeni namjerno ili krajnjom nepažnjom.

(2) Prijevoznik se ima pravo pozivati na granicu odgovornosti ako je štetu namjerno ili krajnjom nepažnjom uzrokovala i osoba koja je po njegovu nalogu ili za njegov račun radila na izvršenju prijevoza, ako dokaže da je ta osoba radila izvan okvira svojih obveza.

(3) Prijevoznik koji se nema pravo pozivati na granice odgovornosti iz članka 64. ovoga Zakona odgovara, osim za štete iz članka 63. ovoga Zakona, za svaku drugu štetu uzrokovanu gubitkom, oštećenjem ili zakašnjenjem s predajom stvari.

Označavanje vrijednosti stvari u višem iznosu od iznosa naknade štete

Članak 67.

(1) U ugovoru o prijevozu pošiljatelj ima pravo označiti vrijednost stvari u višem iznosu od iznosa iz članka 64. stavka 1. ovoga Zakona, i u tom slučaju prijevoznik odgovara do označenog iznosa za svaku štetu nastalu zbog gubitka ili oštećenja te zbog zakašnjenja s predajom stvari.

(2) Ako je vrijednost stvari označena na način iz stavka 1. ovoga članka, prijevoznik ima pravo na povišenje prevoznine.

(3) Pretpostavlja se da vrijednost stvari odgovara iznosu označenom prema stavku 1. ovoga članka, ako prijevoznik ne dokaže suprotno.

Potpuno ili djelomično oslobođenje prijevoznika od odgovornosti u određenim slučajevima

Članak 68.

Iznimno od odredbe članka 2. stavka 2. ovoga Zakona, ugovorom o prijevozu stvari mogu se predvidjeti odredbe kojima se prijevoznik potpuno ili djelomično oslobađa odgovornosti, ili kojima se predviđa ograničenje odgovornosti povoljnije za prijevoznika od ograničenja predviđenog ovim Zakonom, samo za slučaj gubitka ili oštećenja koja nastanu zbog naravi ili nedostatka stvari koja se prevozi, ili koja nastanu zbog nepravilnog pakiranja stvari koja se prevozi.

Odgovarajuća primjena odredbi

Članak 69.

Na prijevoz stvari na odgovarajući se način primjenjuju odredbe o prijevozu putnika iz članka 19. stavka 3. i 4. te članka 20. do 22. ovoga Zakona.

8. Prevoznina

Visina prevoznine

Članak 70.

(1) Visina prevoznine određuje se ugovorom.

(2) Prevoznina utvrđena ugovorom o jednom ili više prijevoza ostaje nepromijenjena bez obzira na trajanje ugovorenog prijevoza.

(3) Ako se na zahtjev pošiljatelja ili u interesu nositelja prava prijevoz produži dalje od ugovorenog mjesta odredišta, prevoznina će se razmjerno povisiti.

Plaćanje prevoznine

Članak 71.

(1) Prevoznina se plaća samo za stvar koja je prevezena i u mjestu odredišta stavljena na raspolaganje primatelju.

(2) Prevoznina se plaća i za stvar koja nije prevezena i stavljena na raspolaganje primatelju, ako je to uzrokovao naručitelj prijevoza, pošiljatelj, osoba ovlaštena da raspolaže stvarju ili osoba za

koju oni odgovaraju, ili ako se razlog zbog kojeg stvar nije prispjela na mjesto odredišta nalazi u samoj stvari, a prijevoznik nije odgovoran za taj razlog.

(3) Ako je stvar, osim u slučaju iz stavka 2. ovoga članka, prevezena samo jednim dijelom puta, prijevoznik ima pravo na prevozninu razmjerno korisno obavljenom prijevozu.

Plaćanje prevoznine u posebnim slučajevima

Članak 72.

(1) Ako se umjesto ugovorene stvari preda na prijevoz druga stvar čija je prevoznina veća od ugovorene, prevoznina se plaća za stvarno utovarenu stvar.

(2) Ako se na prijevoz preda manje stvari nego što je ugovoreno ili se ne utovari ništa, prevoznina se plaća za cijelu ugovorenu količinu stvari.

(3) Ako je utovareno manje stvari nego što je ugovoreno, a prevoznina je za utovarenu drugu stvar veća od ugovorene prevoznine, platit će se cijela ugovorena prevoznina i razlika između ugovorene prevoznine i veće prevoznine za utovarenu stvar.

Obveze primatelja stvari

Članak 73.

(1) Primatelj koji je ovlašten tražiti predaju tovarnog lista i predaju stvari dužan je namiriti tražbinu i udovoljiti svima drugim uvjetima koji su navedeni u tovarnom listu ili prenosivom tovarnom listu, a za koje nije izričito navedeno da ih plaća, odnosno ispunjava, pošiljatelj ili naručitelj prijevoza.

(2) Ako je izdan prenosivi tovarni list, primatelj je dužan namiriti tražbine koje su nastale nakon izdavanja te isprave, ako je prijevoznik te tražbine unio u svoj primjerak tovarnog lista.

(3) Ako se prijevoz obavlja bez tovarnog lista, primatelj koji traži predaju stvari dužan je platiti prevozninu i druge tražbine prijevoznika u svezi s prijevozom stvari.

Plaćanje prevoznine kod ugovora o prijevozu na određeno vrijeme

Članak 74.

(1) Kod ugovora o prijevozu na određeno vrijeme naručitelj prijevoza plaća prevozninu unaprijed u jednakim mjesečnim iznosima, ali prijevozniku pripada prevoznina samo za vrijeme izvršavanja ugovora.

(2) Ako tijekom važenja ugovora o prijevozu na određeno vrijeme nastupe smetnje u iskorištavanju zrakoplova, naručitelj plaća prevozninu i za trajanja tih smetnji ako je smetnju uzrokovao on ili je smetnja nastala zbog izvršenja njegova naloga.

(3) Prijevoznik ima pravo odustati od ugovora o prijevozu na određeno vrijeme ako mu prevoznina nije plaćena po dospijeću.

Neizvršenje obveza primatelja

Članak 75.

(1) Ako primatelj ne ispuni svoje obveze, prijevoznik ima pravo zadržati stvar i predati je na čuvanje ili je sam uzeti na čuvanje, o čemu je dužan bez odgode izvijestiti primatelja i pošiljatelja.

(2) Ako prijevozniku ne budu isplaćene tražbine iz ugovora o prijevozu u roku od 15 dana od dana predaje obavijesti iz stavka 1. ovoga članka, ovlašten je prodati stvar.

(3) U svezi s čuvanjem i prodajom stvari primjenjuju se odredbe članka 59. i 60. ovoga Zakona.

Pravo prijevoznika na tražbine

Članak 76.

(1) Ako prijevoznik, ne koristeći se pravom iz članka 75. ovoga Zakona, preda stvar primatelju iako ovaj nije ispunio svoje obveze iz ugovora o prijevozu, nema pravo tražiti od pošiljatelja odnosno od naručitelja prijevoza isplatu tražbina iz ugovora o prijevozu koje mu je bio dužan platiti primatelj, osim ako su se zbog toga pošiljatelj i naručitelj prijevoza neopravdano obogatili.

(2) Ako prijevoznik koji se koristio pravom iz članka 75. ovoga Zakona naplati svoju tražbinu samo djelomično, on može od osoba navedenih u stavku 1. ovoga članka zahtijevati isplatu nenaplaćenog dijela tražbine.

(3) Radi osiguranja svojih tražbina iz ugovora o prijevozu stvari prijevoznik ima pravo zaloga na stvari koju je preuzeo na prijevoz.

Odjeljak III.

Prijevoz u kojemu sudjeluje više prijevoznika

1. Uzastopni prijevoz

Ugovor o uzastopnom prijevozu zrakoplovom

Članak 77.

(1) Ugovor o uzastopnom prijevozu zrakoplovom je ugovor o prijevozu putnika, prtljage ili stvari kojim se prijevoznik (prvi prijevoznik) obvezuje obaviti prijevoz uz sudjelovanje više prijevoznika (uzastopni prijevoznici), a putnik, odnosno naručitelj prijevoza na to pristaje.

(2) Odnosi između uzastopnih prijevoznika uređuju se njihovim međusobnim ugovorom.

(3) Ako ugovorom ne bude određeno drugačije, na odnose uzastopnih prijevoznika primijenit će se odredbe ovoga Zakona.

Odgovornost prijevoznika za štetu nastalu zbog smrti, oštećenja zdravlja, ozljede putnika, te za štetu uzrokovanu zakašnjenjem

Članak 78.

(1) Za štetu nastalu zbog smrti, oštećenja zdravlja ili ozljede putnika, te za štetu uzrokovanu zakašnjenjem odgovaraju solidarno prvi prijevoznik i onaj uzastopni prijevoznik na čijem je dijelu puta nastala šteta.

(2) Prvi prijevoznik ima pravo ugovorom isključiti svoju odgovornost za štetu iz stavka 1. ovoga članka koja nastane zbog zakašnjenja na dijelu puta na kojemu obavljaju prijevoz uzastopni prijevoznici.

(3) Ako je prvi prijevoznik nadoknadio žrtvi, odnosno njenim nasljednicima, štetu nastalu smrću, oštećenjem zdravlja ili ozljedom putnika, imat će pravo na regres od uzastopnog prijevoznika na čijem je dijelu puta nastala šteta.

Odgovornost prijevoznika za gubitak ili oštećenje prtljage i stvari, te zbog zakašnjenja u prijevozu i predaji pošiljatelju

Članak 79.

(1) Za gubitak ili oštećenje prtljage i stvari te za štetu zbog zakašnjenja u prijevozu i predaji pošiljatelju, pored prijevoznika na čijem je dijelu puta došlo do štete, pošiljatelju solidarno odgovara i prvi prijevoznik, a primatelju i posljednji prijevoznik.

(2) Ako se ne može utvrditi na čijem je dijelu puta došlo do gubitka, odnosno oštećenja stvari, za nastalu štetu odgovaraju solidarno svi prijevoznici.

2. Mješoviti (kombinirani) prijevoz

Članak 80.

(1) Ako je tako ugovoreno, prijevoznik u zračnom prometu ima pravo ugovoreni prijevoz obaviti uz sudjelovanje prijevoznika iz drugih grana prometa (mješoviti prijevoz).

(2) Prijevoznik koji je sklopio ugovor o mješovitom prijevozu odgovara za štetu prema propisima o naknadi štete koji vrijede za prijevoznika na čijem je dijelu puta nastala šteta.

(3) Ako prijevoznik obavi mješoviti prijevoz stvari bez suglasnosti pošiljatelja, odgovara za štetu prema odredbama zakona koji je za naručitelja prijevoza najpovoljniji, bez obzira na kojem je dijelu puta nastala šteta.

Odjeljak IV.

Prihvat i otprema putnika, prtljage i stvari

Poslovi prijvata i otpreme putnika, prtljage i stvari

Članak 81.

(1) Ugovor o prijevozu obuhvaća i poslove prijvata i otpreme putnika, prtljage i stvari koji se obavljaju tijekom prijevoza u zračnom prometu (članak 15. stavak 2. i članak 61. stavak 5.).

(2) Poslovima iz stavka 1. ovoga članka smatraju se:

1) otprema putnika iz aerodromske zgrade i praćenje ili prijevoz do zrakoplova i obratno odnosno praćenje ili prijevoz putnika od jednog do drugog zrakoplova,

2) prijevoz predane prtljage i stvari iz prostorije određene za primanje prtljage odnosno stvari od skladišta ili od drugih prijevoznih sredstava na aerodromu do zrakoplova i njihov utovar i slaganje u zrakoplov,

3) istovar predane prtljage i stvari iz zrakoplova i njihov prijevoz u prostoriju određenu za izdavanje prtljage putnicima odnosno stvari do skladišta ili do drugih prijevoznih sredstava na aerodromu,

4) pretovar predane prtljage i stvari iz jednog zrakoplova u drugi na stajanci aerodroma,

5) briga da se predana prtljaga i stvari utovaruju u zrakoplov odnosno istovaruju iz zrakoplova prema odgovarajućim dokumentima.

Ugovorno uređivanje poslova prijvata i otpreme

Članak 82.

(1) Ako poslove prihvata i otpreme ne obavlja prijevoznik već neka druga pravna osoba, odnosi se između prijevoznika i te pravne osobe uređuju njihovim međusobnim ugovorom.

(2) Ugovorom iz stavka 1. ovoga članka pravna osoba koja obavlja poslove prihvata ili otpreme obvezuje se da, radi izvršenja ugovora o prijevozu u zračnom prometu, uredno i pravodobno obavi poslove prihvata i otpreme putnika, prtljage i stvari, a prijevoznik se obvezuje toj pravnoj osobi platiti određenu naknadu.

(3) Sklapanjem ugovora iz stavka 1. ovoga članka pravna osoba koja obavlja poslove prihvata i otpreme obvezuje se poduzimati i radnje potrebne za očuvanje prijevoznikovih prava prema imateljima zahtjeva za raspolaganje prtljagom ili stvarima koje su mu povjerene na rukovanje.

Odgovornost prijevoznika za druge osobe

Članak 83.

(1) Prijevoznik odgovara pravnoj osobi koja obavlja poslove prihvata i otpreme za štetu nastalu zbog rukovanja opasnom stvarju ili stvarju koja se prevozi uz posebne uvjete, ako o naravi tih stvari nije obavijestio pravnu osobu koja obavlja poslove prihvata i otpreme ili ako joj nije dao potrebne upute, osim ako je pravna osoba koja obavlja poslove prihvata i otpreme za narav stvari znala ili je morala znati.

(2) Prijevoznik odgovara pravnoj osobi koja obavlja poslove prihvata i otpreme za štetu nastalu zbog neispravnih, netočnih i nepotpunih podataka ili izjava pošiljatelja ili zbog neispravnih, netočnih i nepotpunih isprava potrebnih za provođenje carinskih i drugih radnji.

Odgovornost pravne osobe koja obavlja poslove prihvata i otpreme

Članak 84.

(1) Za štetu koju uzrokuje u izvršenju poslova prihvata i otpreme pravna osoba koja obavlja poslove prihvata i otpreme odgovara prijevozniku i to onako kako bi prijevoznik odgovarao pri izvršenju ugovora o prijevozu.

(2) Iznimno, pravna osoba koja obavlja poslove prihvata i otpreme odgovara i putniku, odnosno imatelju, za raspolaganje prtljagom ili stvarima, ako je štetu uzrokovala namjerno ili krajnjom nepažnjom ili ako je radila izvan okvira svojih obveza.

Ugovor o prijevozu kojim prijevoznik preuzima veću odgovornost

Članak 85.

Odredba ugovora o prijevozu kojom prijevoznik preuzima veću odgovornost od one koja je propisana ovim Zakonom obvezuje pravnu osobu koja obavlja poslove prihvata i otpreme samo ako je ona na to izričito pristala.

Ugovor o prijevozu kojim se smanjuje odgovornost pravne osobe koja obavlja poslove prihvata i otpreme

Članak 86.

Odredbe ugovora o obavljanju poslova prihvata i otpreme kojima se smanjuje odgovornost pravne osobe koja obavlja poslove prihvata i otpreme, predviđena ovim Zakonom, ili kojima se smanjuje odgovornost prijevoznika iz članka 83. ovoga Zakona ili kojima se na štetu treće osobe mijenjaju odredbe o njihovoj odgovornosti predviđene ovim Zakonom, bez pravnog su učinka.

Odjeljak V.

Reklamacije

Podnošenje reklamacije

Članak 87.

- (1) Tražbinu iz ugovora o prijevozu nositelj prava ostvaruje podnošenjem reklamacije prijevozniku u pisanom obliku s odgovarajućim dokazima.
- (2) Ako prijevoznik u roku od 30 dana od dana dostave reklamacije ne udovolji zahtjevu iz reklamacije, nositelj prava ima pravo ostvariti svoju tražbinu podnošenjem tužbe sudu.
- (3) Na zahtjev nositelja prava prijevoznik plaća zatezne kamate od dana dostave reklamacije.
- (4) Na tražbine prijevoznika kamate teku od dana dostave zahtjeva putniku, odnosno naručitelju prijevoza.

GLAVA II.

UGOVOR O OBAVLJANJU DRUGIH KOMERCIJALNIH DJELATNOSTI U ZRAČNOM PROMETU

Opseg i oblik ugovora

Članak 88.

- (1) Ugovorom o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti pravna osoba registrirana za obavljanje tih djelatnosti obvezuje se izvršiti uslugu zrakoplovom koja nije prijevoz osoba ili stvari, a naručitelj te usluge obvezuje se platiti određenu naknadu.
- (2) Uslugom iz stavka 1. ovoga članka smatraju se poglavito radovi u poljoprivredi, šumarstvu ili građevinarstvu, protupožarnoj zaštiti, protugradnoj obrani, promidžbi, potraga i spašavanje, nadzor i patroliranje, izobrazba letačkog osoblja, snimanje iz zraka, provjera radionavigacijskih uređaja i slično.
- (3) Ugovor o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti pravovaljan je ako je sklopljen u pisanom obliku.

Odgovarajuća primjena odredbi

Članak 89.

Na ugovor o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 4. stavka 4., te članka 12. i 14. ovoga Zakona.

Izvršenje naloga naručitelja usluge

Članak 90.

- (1) Kod ugovora o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti, pravna osoba koja obavlja takvu djelatnost dužna je izvršavati naloge naručitelja usluge u granicama ugovora i prema namjeni zrakoplova.
- (2) Pravna osoba koja obavlja djelatnosti iz ove glave nije dužna izvršiti nalog naručitelja usluge koji bi zrakoplov ili osobe u zrakoplovu izložio opasnosti, a ni nalog za koji se može osnovano pretpostaviti da će, ako se izvrši, uzrokovati štetu trećim osobama.

Odgovornost za štetu

Članak 91.

(1) Pravna osoba koja obavlja djelatnosti iz ove glave odgovara za štetu koju naručitelju u izvršenju ugovora nanese osobe koje su po njezinu nalogu i za njezin račun radile na izvršenju usluge.

(2) Ugovorom iz stavka 1. ovoga članka ne može se isključiti odgovornost za štetu koju namjerno ili krajnjom nepažnjom, nanese osobe koje su po nalogu i za račun pravne osobe koja obavlja djelatnosti iz ove glave radile na izvršenju usluge.

Odgovarajuća primjena odredbi o odgovornosti iz ugovora o prijevozu osoba i stvari

Članak 92.

Na štetu zbog smrti, oštećenja zdravlja ili ozljede naručitelja usluge ili osoba za koje je naručitelj usluge odgovoran, a koje se nalaze u zrakoplovu, te na štetu zbog gubitka ili oštećenja naručiteljevih stvari koje se nalaze u zrakoplovu radi izvršenja usluge, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona o odgovornosti iz ugovora o prijevozu osoba i stvari.

Primjena odredbi drugog propisa

Članak 93.

Ako ovim Zakonom nije određeno drugačije, na izvršenje ugovora o djelatnosti iz ove glave primjenjuju se odredbe Zakona o obveznim odnosima o ugovoru o djelu.

Primjena odredbi ovoga Zakona o izvanugovornoj odgovornosti

Članak 94.

Na štetu koju zrakoplov u letu pri ispunjenju ugovora o djelatnosti iz ove glave nanese na zemlji, primjenjuju se odredbe ovoga Zakona o izvanugovornoj odgovornosti.

GLAVA III.

ZAKUP ZRAKOPLOVA

Opseg i oblik ugovora o zakupu zrakoplova

Članak 95.

(1) Ugovorom o zakupu zrakoplova, prema ovom Zakonu, zakupodavac se obvezuje predati zakupniku na korištenje određeni zrakoplov, a zakupnik se obvezuje da za to plaća određenu zakupninu.

(2) Ugovor o zakupu zrakoplova pravovaljan je ako je sklopljen u pisanom obliku.

Obveze zakupodavca i posade zrakoplova

Članak 96.

(1) Zakupodavac je obvezan predati zakupniku zrakoplov u stanju da se može upotrebljavati prema ugovorenoj ili uobičajenoj namjeni.

(2) Ako je ugovorom o zakupu zrakoplova predviđeno da zakupodavac stavi na raspolaganje i posadu zrakoplova, posada je obvezna izvršavati naloge zakupnika.

Snošenje troškova korištenja zrakoplova

Članak 97.

(1) Troškove korištenja zrakoplova snosi zakupnik.

(2) Zakupnik ne snosi troškove popravka zrakoplova potrebnog za otklanjanje skrivenog nedostatka zrakoplova koji je postojao i u vrijeme kada mu je zrakoplov predan, niti snosi troškove za štetu zbog gubitka zrakoplova uslijed djelovanja više sile.

Održavanje zrakoplova tijekom trajanja ugovora

Članak 98.

Zakupnik je dužan održavati zrakoplov tijekom trajanja ugovora, a nakon proteka ugovora dužan je vratiti zrakoplov u stanju u kakvom ga je primio i u mjestu u kojem ga je primio, ali ne odgovara za redovno trošenje (habanje) zrakoplova.

Odgovornost za štetu zbog nedostatka zrakoplova

Članak 99.

Zakupodavac odgovara za štetu nastalu zbog nedostatka koji čini zrakoplov neupotrebljivim ili smanjuje njegovu upotrebljivost za ugovoreno ili uobičajeno iskorištavanje, a postojao je u vrijeme predaje zrakoplova zakupniku.

Postojanje sumnje o vrsti sklopljenog ugovora

Članak 100.

U slučaju sumnje je li sklopljen ugovor o zakupu ili ugovor o prijevozu na određeno vrijeme smatra se da je sklopljen ugovor o prijevozu na određeno vrijeme.

Zakupnina

Članak 101.

(1) Ako nije ugovoreno drugačije, zakupnina se plaća mjesečno unaprijed, računajući od dana predaje zakupljenog zrakoplova.

(2) Zakupnina ne pripada zakupodavcu za vrijeme dok je zakupnik bio spriječen koristiti zrakoplov krivnjom zakupodavca ili zbog skrivenog nedostatka zrakoplova ako je taj nedostatak postojao u vrijeme predaje zrakoplova zakupniku.

(3) Zakupodavac ima pravo svojom izjavom raskinuti ugovor ako mu zakupnina nije plaćena niti u roku od 15 dana od dospijeca, čime se ne dira u njegovo pravo na naknadu štete.

(4) U slučaju iz stavka 3. ovoga članka ugovor će ostati na snazi ako zakupnik isplati dužnu zakupninu prije nego što primi izjavu o raskidu.

Trajanje i raskid ugovora o zakupu te otkazni rok

Članak 102.

(1) Ugovor o zakupu može se sklopiti na određeno ili neodređeno vrijeme.

(2) Ugovor o zakupu može se produžiti ili raskinuti samo u pisanom obliku, ako ovim Zakonom nije određeno drugačije.

(3) Ugovor o zakupu sklopljen na neodređeno vrijeme može se otkazati unaprijed u roku koji ne može biti kraći od tri mjeseca, i to samo u pisanom obliku.

Raskid ugovora o zakupu zbog nemogućnosti korištenja zrakoplova

Članak 103.

Ugovor o zakupu se raskida u slučaju uništenja zrakoplova, trajne neupotrebljivosti zrakoplova te u slučaju koji se nije mogao predvidjeti, niti spriječiti, a koji onemogućuje korištenje zrakoplova tijekom zakupa.

Odustajanje od ugovora

Članak 104.

(1) Ako traju popravci koje snosi zakupodavac ili se predviđa da će trajati duže vremena u odnosu na vrijeme trajanja ugovora ili svrhu sklapanja ugovora, zakupnik može svojom pisanom izjavom odustati od ugovora.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka zakupnik ima pravo tražiti vraćanje razmjernog iznosa plaćene zakupnine za vrijeme za koje je bio onemogućen u korištenju zrakoplova, bez obzira na to je li odustao od ugovora.

Zakašnjenje u vraćanju zrakoplova

Članak 105.

(1) Ako zakupnik ne vrati zakupodavcu zrakoplov nakon proteka vremena za vraćanje predviđenog ugovorom o zakupu, dužan je platiti razmjernu naknadu u visini dvostruke ugovorene zakupnine za prekoračeno vrijeme.

(2) Ako je zakupnik kriv za zakašnjenje u vraćanju zrakoplova, odgovara, pored iznosa iz stavka 1. ovoga članka, i za svaku štetu koju time pretrpi zakupodavac.

Nagrada za potragu i spašavanje zakupljenim zrakoplovom

Članak 106.

Nagrada za potragu i spašavanje zakupljenim zrakoplovom tijekom trajanja ugovora o zakupu pripada zakupniku.

Podzakup

Članak 107.

Zakupnik može dati zrakoplov u zakup drugome (podzakup) samo na temelju pristanka zakupodavca danog u pisanom obliku.

GLAVA IV.

ODGOVORNOST ZA ŠTETE KOJE ZRAKOPLOV U LETU NANESE NA ZEMLJI

Temelj odgovornosti

Članak 108.

- (1) Operator zrakoplova (nositelj pothvata u zračnom prometu) odgovara za štetu nastalu na zemlji zbog smrti, oštećenja zdravlja ili ozljede trećih osoba te za štetu nanесenu stvarima koju uzrokuje zrakoplov u letu, ili osobe, ili stvari koje su ispale, ili su izbačene iz zrakoplova u letu, izuzev ako se dokaže da zrakoplov u letu, ili osobe, ili stvari koje su ispale, ili su izbačene iz zrakoplova u letu nisu bile uzrok štete.
- (2) Operator zrakoplova odgovara za štetu iz stavka 1. ovoga članka koju uzrokuje osoba koja je po njegovu nalogu, ili za njegov račun, radila na obavljanju prijevoza.
- (3) Odredba se stavka 1. ovoga članka odnosi i na štetu koja je uzrokovana samim prolaskom zrakoplova kroz zračni prostor ako je do štete došlo zbog nepridržavanja odgovarajućih propisa o sigurnosti zračnog prometa (npr. šteta uzrokovana zvukom i sl.).
- (4) Smatra se da je zrakoplov pokretan motorom u letu, prema stavku 1. ovoga članka, od trenutka pokretanja motora u svrhu voženja, odnosno uzlijetanja pa sve do trenutka zaustavljanja zrakoplova nakon slijetanja i prestanka rada motora nakon slijetanja, odnosno voženja.
- (5) Ako se radi o zrakoplovu koji se ne pokreće vlastitim pogonom (npr. jedrilica, balon i dr.) odgovornost za štetu iz stavka 1. ovoga članka traje od trenutka odvezivanja, odnosno početka uzlijetanja pa do trenutka ponovnog vezivanja nakon slijetanja, odnosno zaustavljanja nakon slijetanja.

Odgovornost za štetu koju nanese zrakoplov u zakupu

Članak 109.

Za štetu iz članka 108. stavka 1. ovoga Zakona, koju nanese zrakoplov uzet u zakup, odgovara zakupnik kao operator zrakoplova.

Oslobođenje od odgovornosti

Članak 110.

Osoba odgovorna za štetu prema odredbama članka 108. i 109. ovoga Zakona (odgovorna osoba) neće odgovarati ako dokaže:

- 1) da je šteta nastala radnjom oštećenika ili osobe koja je radila po nalogu i za račun oštećenika,
- 2) da je šteta nastala radnjom treće osobe,
- 3) da je šteta nastala od nekog uzroka koji se nalazio izvan zrakoplova, a čije se djelovanje nije moglo predvidjeti, ni izbjeći ili otkloniti.

Djelomično oslobođenje od odgovornosti

Članak 111.

(1) Ako odgovorna osoba dokaže da je nastanku štete djelomično pridonio oštećenik ili osoba koja je radila po nalogu ili za račun oštećenika, odgovornost odgovorne osobe za naknadu štete smanjuje se u razmjeru s doprinosom navedenih osoba u nastanku štete.

(2) Ako odgovorna osoba dokaže da je nastanku štete djelomično pridonijela treća osoba, ona odgovara oštećeniku solidarno s odgovornom osobom, a dužna je snositi naknadu, razmjerno težini svoje krivnje.

Protupravno iskorištavanje zrakoplova

Članak 112.

Ako je odgovornoj osobi zrakoplov oduzet na protupravan način, za štetu koja od njega potječe ne odgovara odgovorna osoba, nego onaj koji mu je oduzeo zrakoplov, ako odgovorna osoba nije kriva za oduzimanje.

Odgovornost za štetu kao posljedicu sudara ili međusobnog ometanja zrakoplova

Članak 113.

Za štetu iz članka 108. ovoga Zakona, koja nastane kao posljedica sudara ili međusobnog ometanja dvaju ili više zrakoplova, te za štetu koju zajednički nanese dva ili više zrakoplova, odgovaraju solidarno sve odgovorne osobe.

Visina naknade štete

Članak 114.

(1) Za štetu zbog smrti, oštećenja zdravlja ili ozljede, odgovorna osoba odgovara do iznosa od 100 000 posebnih prava vučenja po poginulom, oštećenom, odnosno ozlijeđenom.

(2) Odgovorna osoba odgovara za štetu koju je zrakoplov učinio stvarima na zemlji do visine vrijednosti (cijene) novog zrakoplova istog tipa, odnosno, ukoliko se takav tip zrakoplova više ne proizvodi, odgovarajućeg tipa, u vrijeme nesreće.

(3) Ako se naknada štete iz stavka 2. ovoga članka dosuđuje u obliku rente, ukupni iznos rente ne može biti veći od iznosa navedenog u tom stavku.

(4) Preračunavanje posebnih prava vučenja u kune obavlja se po tečaju važećem na dan isplate naknade štete od strane odgovorne osobe, a ako je u svezi s naknadom štete iz stavka 2. ovoga članka došlo do sudskog spora na dan donošenja pravomoćne presude.

Kada se odgovorna osoba nema pravo pozivati na granicu odgovornosti

Članak 115.

(1) Na granice odgovornosti iz članka 114. ovoga Zakona odgovorna se osoba nema pravo pozivati ako se dokaže da je štetu uzrokovala namjerno ili krajnjom nepažnjom.

(2) Odgovorna osoba ima pravo pozivati se na granicu odgovornosti ako dokaže da je osoba koja je radila po njezinu nalogu ili za njezin račun u obavljanju prijevoza nanijela štetu namjerno ili krajnjom nepažnjom, radeći izvan okvira svojih obveza.

(3) Osoba, koja se protupravno koristila zrakoplovom kojim je uzrokovana šteta, nema pravo pozivati se na granicu odgovornosti iz članka 114. ovoga Zakona.

Odgovarajuća primjena odredbi na inozemni zrakoplov

Članak 116.

Odredbe o ograničenoj odgovornosti iz ovog dijela Zakona primjenjivat će se i na inozemni zrakoplov uz uvjete uzajamnosti.

Odgovarajuća primjena odredbi na vojne, carinske te policijske i inozemne državne zrakoplove

Članak 117.

(1) Odredbe se ove glave Zakona odnose i na vojne, carinske i policijske zrakoplove.

(2) Na inozemni se državni zrakoplov odredbe ovoga Zakona primjenjuju uz uvjete uzajamnosti.

GLAVA V.

UGOVOR O OSIGURANJU U ZRAČNOM PROMETU

Objekti osiguranja

Članak 118.

(1) Ugovorom o osiguranju u zračnom prometu prema odredbama ovoga Zakona može se osigurati:

- 1) zrakoplov i njegova oprema te stvari koje se zrakoplovom prevoze ili se na njemu nalaze,
- 2) prevoznina, troškovi osiguranja, očekivana dobit, založna i ostala prava i koristi koje postoje ili se opravdano mogu očekivati u svezi sa zračnim prometom a mogu se procijeniti u novcu,
- 3) odgovornost za štetu nanесenu trećim osobama u svezi s iskorištavanjem zrakoplova i drugih stvari navedenih u točki 1. ovoga stavka.

(2) Pod izrazom: "treće osobe" prema ovom članku razumijevaju se osobe koje nisu subjekti ugovora o osiguranju.

(3) Ako nije ugovoreno drugačije, smatra se da osiguranje zrakoplova obuhvaća i njegovu opremu.

Primjena odredbi ovoga Zakona na reosiguranje

Članak 119.

Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na osiguranje primjenjuju se i na reosiguranje objekata osiguranja iz članka 118. ovoga Zakona ako je sklopljeno po policama ili uvjetima uobičajenim za osiguranje u zračnom prometu.

Kada počinje osiguranje zrakoplova na određeno putovanje

Članak 120.

(1) Osiguranje zrakoplova na određeno putovanje počinje od trenutka kada se zrakoplov stavi u pokret radi izvršenja osiguranog putovanja u mjestu polaska navedenom u ugovoru o osiguranju, i traje dok zrakoplov ne završi s kretanjem neposredno nakon slijetanja u mjesto odredišta navedenom u ugovoru o osiguranju.

(2) Stavljanje u pokret radi izvršenja osiguranog leta te završetak kretanja neposredno nakon slijetanja iz stavka 1. ovoga članka određuje se u skladu s odredbama članka 108. stavka 4. i 5. ovoga Zakona.

Izuzimanje određenih šteta iz osiguranja zrakoplova

Članak 121.

(1) Iz osiguranja zrakoplova izuzete su štete nastale posredno ili neposredno zbog mana ili nesposobnosti zrakoplova za sigurnu zračnu plovidbu ako je osiguranik za njih znao ili mogao znati.

(2) Odredba se stavka 1. ovoga članka ne odnosi na štete nastale zbog mana ili nesposobnosti zrakoplova za sigurnu zračnu plovidbu o kojima je osiguratelj bio obaviješten ili za koje je saznao na drugi način pri sklapanju ugovora o osiguranju.

(3) Pod nesposobnošću zrakoplova za sigurnu zračnu plovidbu, prema ovom članku, razumijeva se kako nesposobnost zbog tehničkih nedostataka ili nedovoljne opremljenosti zrakoplova, tako i zbog neodgovarajuće posade ili nepropisnog opterećenja zrakoplova.

Izuzimanje određenih šteta iz osiguranja zrakoplova na određeno vrijeme

Članak 122.

Kod osiguranja zrakoplova na određeno vrijeme iz osiguranja su, pored štete iz članka 121. ovoga Zakona, izuzete i štete nastale posredno ili neposredno zbog rizika ostvarenih izvan područja zračnog prometa predviđenog u ugovoru o osiguranju, osim ako je do prekoračenja granica područja zračnog prometa došlo zbog više sile, pogreške u upravljanju zrakoplovom ili spašavanja imovine i života ili davanja zdravstvene pomoći, te kada su u pitanju manja prekoračenja koja nisu znatnije utjecala na nastanak ili veličinu štete.

Produženje osiguranja kod osiguranja zrakoplova na određeno vrijeme

Članak 123.

(1) Kod osiguranja zrakoplova na određeno vrijeme osiguranje se produžuje za trajanja neodgodivih popravaka oštećenja pokrivenih osiguranjem koji su započeti tijekom trajanja osiguranja i izvode se bez neopravdanog zadržavanja, a najdulje 15 dana nakon proteka ugovorenog roka osiguranja, ako se za to vrijeme zrakoplov ne može koristiti za sigurni zračni promet.

(2) Osiguranik je dužan pravodobno izvijestiti osiguratelja o slučaju iz stavka 1. ovoga članka.

Nadoknada štete u visini stvarnih troškova

Članak 124.

(1) Kada se oštećeni zrakoplov popravi ili se izgubljeni ili uništeni dijelovi opreme zrakoplova zamijene iz osiguranja se nadoknađuje samo šteta u visini stvarnih troškova nužnih za popravak zrakoplova i zamjenu dijelova, ali ne i šteta nastala zbog gubitka vrijednosti zrakoplova do kojeg je došlo i unatoč popravku i zamjeni dijelova.

(2) šteta iz stavka 1. ovoga članka nadoknadit će se ne uzimajući u obzir je li popravkom zrakoplova i zamjenom dijelova došlo do povećanja vrijednosti zrakoplova.

Nestanak zrakoplova

Članak 125.

Kod ugovora o osiguranju pretpostavlja se da je zrakoplov nestao onoga dana kada je prekinuta svaka veza između zrakoplova i nadležne kontrole zračnog prometa, odnosno onog dana na koji se odnose posljednje pouzdane vijesti o zrakoplovu.

Odgovarajuća primjena drugih propisa

Članak 126.

Ako ovim Zakonom nije određeno drugačije, na ugovore o osiguranju u zračnom se prometu na odgovarajući način primjenjuju odredbe o ugovorima o plovidbenom osiguranju iz Pomorskog zakonika, osim posebnih odredaba o osiguranju brodova.

GLAVA VI.

ZASTARA TRAŽBINE

Zastara i započinjanje zastare

Članak 127.

(1) Tražbina iz ugovora o prijevozu te regresne tražbine u svezi s tim ugovorom zastarijevaju za dvije godine.

(2) Tražbine iz ugovora o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti u zračnom prometu, tražbine iz ugovora o zakupu zrakoplova i tražbine za naknadu štete kod odgovornosti iz članka 108. ovoga Zakona te regresne tražbine u svezi s navedenom tražbinom zastarijevaju za jednu godinu.

(3) Tražbine iz ugovora o osiguranju zastarijevaju za pet godina.

(4) Zastarijevanje počinje teći:

1) kod ugovora o prijevozu putnika:

- u slučaju smrti, oštećenja zdravlja, ozljede putnika ili zakašnjenja u prijevozu - od dana kada je zrakoplov stigao ili trebao stići u mjesto odredišta,

- u slučaju smrti koja je nastupila nakon iskrcavanja putnika iz zrakoplova kao posljedica ozljede nastale tijekom prijevoza od dana smrti, ali tužba mora biti podnesena najkasnije u roku od 3 godine od dana kada je zrakoplov stigao ili trebao stići u mjesto odredišta,

2) kod prijevoza ručne prtljage - od dana kada je zrakoplov stigao ili trebao stići u mjesto odredišta,

3) kod prijevoza predane prtljage i stvari:

- u slučaju gubitka ili oštećenja - od dana kada su predane, odnosno trebale biti predane, u mjestu odredišta,

- u slučaju zakašnjenja u prijevozu - od dana kada su predane u mjestu odredišta,

- u slučaju ostalih tražbina - od dana kada je tražbinu trebalo ispuniti,

4) kod ugovora o prijemu i otpremi putnika, prtljage i stvari - od dana određenog u točkama 1. do 3. ovoga stavka,

5) kod ugovora o obavljanju drugih komercijalnih djelatnosti u zračnom prometu i kod ugovora o zakupu zrakoplova - od dana dospelosti tražbine,

6) kod odgovornosti iz članka 108. ovoga Zakona - od dana kada je oštećenik doznao za štetu i za osobu koja je nanijela štetu, a najkasnije u roku od tri godine od dana kada je nastala šteta,

7) kod regresnih zahtjeva - od dana kada je nastala obveza isplate tražbine na temelju sudske odluke ili na temelju svakog drugog akta kojim se osniva pravo na regres,

8) kod ugovora o osiguranju:

- za tražbine naknade štete nanesene trećim osobama - od dana kada osiguranik dobije zahtjev treće osobe za naknadu štete,

- za ostale tražbine - prvog dana nakon proteka kalendarske godine u kojoj je nastala tražbina.

DIO TREĆI

STVARNOPRAVNI ODNOSI U POGLEDU ZRAKOPLOVA

GLAVA I.

OPĆE ODREDBE

Svojstvo zrakoplova

Članak 128.

Zrakoplov je pokretna stvar.

Stvarna prava na zrakoplovu

Članak 129.

(1) Na zrakoplovu može postojati pravo vlasništva i druga stvarna prava.

(2) Na sve stvarnopravne odnose glede zrakoplova koji nisu uređeni ovim Zakonom na odgovarajući se način primjenjuju opći propisi o stvarnom pravu.

Oblik pravnog posla

Članak 130.

(1) Kada se vlasništvo i druga stvarna prava na zrakoplovu stječu na temelju pravnog posla, za valjanost pravnog posla potreban je pisani oblik.

(2) Pravni posao koji nije sklopljen u pisanom obliku nema pravni učinak.

(3) Odredba se stavka 1. ovoga članka ne odnosi na slučaj prijelaza prava vlasništva zrakoplova na osiguratelja na temelju odredaba o osiguranju u zračnom prometu.

Pravni temelji stjecanja vlasništva na zrakoplovu

Članak 131.

Vlasništvo na zrakoplovu stječe se na temelju pravnog posla, odluke suda, odnosno druge nadležne vlasti, nasljeđivanjem i na temelju zakona.

Stjecanje vlasništva na zrakoplovu na temelju pravnog posla

Članak 132.

Vlasništvo na zrakoplovu koje se stječe na temelju pravnog posla stjecatelj stječe upisom toga prava u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

Djelovanje povjerenja u potpunost podataka u Hrvatski registar civilnih zrakoplova

Članak 133.

(1) Stjecatelj koji je, postupajući s povjerenjem u Hrvatski registar civilnih zrakoplova, u dobroj vjeri stekao pravo vlasništva zrakoplova na temelju pravnog posla stekao je to pravo kao da na

zrakoplovu ne postoje tuđa prava, tereti ni ograničenja koja u tom trenutku nisu bila upisana niti je iz Hrvatskog registra civilnih zrakoplova bilo vidljivo da je zatražen njihov upis.

(2) Stjecatelj, koji je, makar i postupajući s povjerenjem u Hrvatski registar civilnih zrakoplova stjecao u dobroj vjeri ne uživa zaštitu povjerenja u potpunost iz stavka 1. ovoga članka glede onih prava, tereta i ograničenja koji postoje na temelju zakona, a ne upisuju se u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

Stjecanje vlasništva na zrakoplovu odlukom suda ili drugoga nadležnog tijela

Članak 134.

(1) Tko stekne pravo vlasništva na zrakoplovu odlukom suda ili drugoga nadležnog tijela, ovlašten je ishoditi upis stečenog prava vlasništva u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

(2) Vlasništvo na zrakoplovu stečeno odlukom suda ili drugoga nadležnog tijela ne može se suprotstaviti pravu onoga koji je postupajući s povjerenjem u Hrvatski registar civilnih zrakoplova, u dobroj vjeri upisao svoje pravo na zrakoplovu dok još pravo koje je bilo stečeno odlukom suda ili drugog nadležnog tijela nije bilo upisano.

Stjecanje prava vlasništva na zrakoplovu nasljeđivanjem

Članak 135.

(1) Nasljednik stječe vlasništvo naslijeđenog zrakoplova u času otvaranja nasljedstva, ako zakonom nije drugačije određeno.

(2) Nasljednik je ovlašten ishoditi upis svoga prava vlasništva na zrakoplovu u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

(3) Stjecanjem prava vlasništva nasljeđivanjem ne prestaju stvarna prava koja su drugim osobama pripadala na odnosnom zrakoplovu osim onih za koja je to određeno zakonom.

(4) Što je određeno za nasljeđivanje vrijedi na odgovarajući način i za svako sveopće sljedništvo (univerzalna sukcesija).

Stjecanje na temelju zakona

Članak 136.

(1) Tko stekne pravo vlasništva zrakoplova na temelju zakona ovlašten je ishoditi upis stečenog prava vlasništva u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

(2) Vlasništvo zrakoplova stečeno na temelju zakona ne može se suprotstaviti pravu onoga koji je postupajući s povjerenjem u Hrvatski registar civilnih zrakoplova, u dobroj vjeri upisao svoje pravo na zrakoplovu, dok još pravo koje je bilo stečeno na temelju zakona nije bilo upisano.

Stjecanje hrvatske državne pripadnosti

Članak 137.

Hrvatsku državnu pripadnost zrakoplov stječe u trenutku upisa tog zrakoplova u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

Primjena drugih propisa

Članak 138.

Upis prava na zrakoplovu u Hrvatski registar civilnih zrakoplova, sadržaj i način vođenja Registra te postupak tijela državne uprave nadležnog za upisivanje, obavlja se na temelju odredaba Zakona o zračnom prometu te podzakonskih propisa donijetih na temelju toga Zakona.

Red prvenstva upisa

Članak 139.

(1) Pravni učinak upisa u Hrvatski registar civilnih zrakoplova ovisi o redu prvenstva upisa.

(2) Za red prvenstva upisa mjerodavan je trenutak kada je prijedlog upisa stigao tijelu državne uprave nadležnom za vođenje Hrvatskog registra civilnih zrakoplova.

GLAVA II.

ZALOŽNO PRAVO NA ZRAKOPLOVU

Založno pravo

Članak 140.

(1) Založno pravo na zrakoplovu je ograničeno stvarno pravo na zrakoplovu koje ovlašćuje svog nositelja (založnog vjerovnika) da određenu tražbinu, ne bude li mu ispunjena pri dospijeću, namiri iz vrijednosti toga zrakoplova, ma čiji on bio, a njegov svagdašnji vlasnik (založni dužnik) dužan je to trpjeti.

(2) Što je određeno za založno pravo primjenjivat će se na odgovarajući način i na prijenos vlasništva radi osiguranja, kao i na svako drugo osiguravanje namirenja tražbine zrakoplovom dužnika ili treće osobe, ako zakonom nije određeno što drugo.

(3) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, kada zrakoplov pretrpi takva oštećenja ili je njegovo stanje takvo da založno pravo ne daje dovoljno jamstva za namirenje tražbine, svaki založni vjerovnik čije je založno pravo upisano u Hrvatski registar civilnih zrakoplova može zahtijevati namirenje tražbine i prije njezinog dospijeća, ako mu dužnik za nastalu razliku ne dade i drugo primjereno osiguranje.

Trajno povlačenje iz prometa zrakoplova opterećenog založnim pravom

Članak 141.

(1) Zrakoplov opterećen založnim pravom založni dužnik nema pravo trajno povući iz zračnog prometa bez prethodnog pisanog pristanka svih založnih vjerovnika čija su založna prava upisana u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

(2) Ako svi založni vjerovnici nisu dali pristanak iz stavka 1. ovoga članka, založni dužnik ima pravo zahtijevati od suda da se zrakoplov proda na javnoj prodaji.

Prostiranje založnog prava na pripadak i akcesorije

Članak 142.

(1) Založno pravo na zrakoplovu tereti pripadak zrakoplova, prevozninu koju duguje naručitelj prijevoza, naknadu za druge komercijalne usluge zrakoplovom koju duguje naručitelj te usluge i zakupninu.

(2) Založnim pravom na zrakoplovu osigurava se namirenje iz zrakoplova određenih novčanih tražbina, trogodišnjih ugovornih ili zakonskih kamata, dospjelih do pokretanja ovršnog postupka,

kamata, dospjelih u toku tog postupka, te troškova upisa založnog prava, parničnog i ovršnog postupka.

Prostiranje založnog prava na naknadu iz osiguranja

Članak 143.

- (1) Založno pravo na zrakoplovu tereti i naknadu koja iz osiguranja zrakoplova pripada vlasniku.
- (2) Založno pravo na naknadi iz osiguranja prestaje ako osiguratelj isplati naknadu prije nego što ga založni vjerovnik obavijesti o postojanju založnog prava na zrakoplovu.
- (3) Ako je osiguratelj bio obaviješten o založnom pravu na naknadi iz osiguranja, ne smije ju isplatiti osiguraniku bez pristanka založnog vjerovnika.

Založno pravo upisano u korist strane osobe

Članak 144.

Ako je na zrakoplovu upisano založno pravo u korist stranog državljanina ili strane pravne osobe, za tražbinu u stranoj valuti, te osobe imaju pravo slobodno raspolagati sredstvima dobivenim namirenjem iz vrijednosti zrakoplova, odnosno namirenjem iz sredstava dobivenih iskorištavanjem zrakoplova na temelju odredbe članka 148. stavka 2. ovoga Zakona.

Osnivanje založnog prava na zrakoplovu

Članak 145.

Založno pravo na zrakoplovu kao zalogu osniva se na temelju pravnog posla osobe čiji je zalog (dobrovoljno založno pravo), sudske odluke (sudsko založno pravo) ili zakona (zakonsko založno pravo).

1. Dobrovoljno založno pravo (hipoteka)

Stjecanje hipoteke

Članak 146.

- (1) Dobrovoljno založno pravo (hipoteku) vjerovnik stječe upisom te hipoteke u Hrvatski registar civilnih zrakoplova kao tereta na hipotekom opterećenom zrakoplovu.
- (2) Ako nisu ispunjene sve pretpostavke koje zahtijevaju posebni propisi za upis, a zatražen je upis hipoteke na zrakoplovu, hipoteka će se upisati kao predbilježba hipoteke pod uvjetom naknadnog opravdanja tog upisa, ako su ispunjene one pretpostavke pod kojima ta posebna pravila dopuštaju predbilježbu.

Izvođenje iz vlasništva zaloga

Članak 147.

- (1) Na temelju pravnog posla kojemu je cilj osnivanje založnog prava na zrakoplovu radi osiguranja namirenja određene tražbine iz vrijednosti tog zrakoplova osniva se hipoteka njezinim izvođenjem iz vlasništva zrakoplova.
- (2) Kada je zrakoplov, koji se zalaže, u vlasništvu više suvlasnika ili zajedničkih vlasnika, samo svi oni suglasno mogu odrediti davanje u zalog tog zrakoplova, no svatko čiji je idealni dio zrakoplova ima pravo svoj dio dati u zalog ne tražeći suglasnost ostalih.

Obveze iz ugovora o hipoteci na zrakoplovu i njegov oblik

Članak 148.

(1) Ugovorom o hipoteci na zrakoplovu obvezuje se dužnik ili netko treći (zalagodavac) da će radi osnivanja hipoteke koja će osiguravati određenu vjerovnikovu tražbinu, dopustiti vjerovniku da svoju hipoteku upiše u Hrvatski registar civilnih zrakoplova kao teret založenog zrakoplova. Ujedno se obvezuje druga strana da će, čim njegova tražbina prestane, učiniti što je potrebno da bi se hipoteka izbrisala iz Hrvatskog registra civilnih zrakoplova.

(2) Ugovor o hipoteci na zrakoplovu može sadržavati i ovlaštenje hipotekarnog vjerovnika da, ako dug ne bude isplaćen, namiri svoju dospjelu nepodmirenu tražbinu iskorištavanjem zrakoplova te ovlaštenje hipotekarnog vjerovnika da ovo pravo upiše kao teret na dužnikovu zrakoplovu u Hrvatskom registru civilnih zrakoplova.

(3) Da bi ugovor o hipoteci mogao biti valjan, mora biti u pisanom obliku.

Naknada štete koju zrakoplov u letu nanese na zemlji u slučaju prisilne prodaje zrakoplova

Članak 149.

U slučaju prisilne prodaje zrakoplova, tražbine za naknadu štete zbog smrti, oštećenja zdravlja ili ozljede osoba na zemlji (članak 108.) namirit će se prije zahtjeva hipotekarnih vjerovnika ali najviše do 20% postignute prodajne cijene zrakoplova.

Dobrovoljno sudsko založno pravo

Članak 150.

(1) Sudsko založno pravo na zrakoplovu stječe se dobrovoljno na temelju založnog ugovora koji, u obliku sudskog zapisnika o sporazumu stranaka da založnim pravom osiguraju određenu tražbinu, one sklope pred sudom u postupku osiguranja novčane tražbine.

(2) Zakonske odredbe koje uređuju sudski postupak osiguranja novčanih tražbina određuju postupak oblikovanja založnog ugovora u sudski zapisnik o sporazumu stranaka o osiguranju tražbine zrakoplovom kao zalogom i njegove pravne učinke.

(3) Stjecatelj prava iz stavka 1. ovoga članka ovlašten je ishoditi upis toga prava u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

(4) Založno pravo iz stavka 1. ovoga članka ne može se suprotstaviti pravu onoga koji je, postupajući s povjerenjem u Hrvatski registar civilnih zrakoplova u dobroj vjeri upisao svoje pravo na zrakoplovu dok još pravo iz stavka 1. ovoga članka nije bilo upisano.

Simultana hipoteka

Članak 151.

(1) Hipoteka se može upisati za istu tražbinu nerazdijeljeno na dva ili više zrakoplova (simultana hipoteka).

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka vjerovnik je ovlašten tražiti namirenje cijele tražbine iz svakoga pojedinog zrakoplova opterećenog hipotekom.

Upis hipoteke upisane u inozemni registar zrakoplova

Članak 152.

(1) Hipoteka, koja je bila upisana u inozemni registar zrakoplova na zrakoplovu koji naknadno stekne hrvatsku državnu pripadnost, upisat će se u Hrvatski registar civilnih zrakoplova kao predbilježba hipoteke ako je navedena u ispravi o brisanju zrakoplova iz inozemnog registra, s tim da će joj se priznati red prvenstva prema trenutku koji je bio mjerodavan za utvrđivanje njezina reda prvenstva u inozemnom registru.

(2) Vjerovnik hipoteke iz stavka 1. ovoga članka dužan je opravdati predbilježbu u roku od 60 dana od dana upisa predbilježbe.

2. Sudsko založno pravo

Prisilno sudsko založno pravo

Članak 153.

(1) Prisilno sudsko založno pravo stječe se na temelju odluke suda donesene u postupku prisilnog osiguranja tražbine. Zakonske odredbe koje uređuju sudski postupak osiguranja novčanih tražbina određuju pretpostavke pod kojima sud može odlučiti da se osnuje prisilno založno pravo.

(2) Stjecatelj prava iz stavka 1. ovoga članka ovlašten je ishoditi upis toga prava u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

(3) Založno pravo iz stavka 1. ovoga članka ne može se suprotstaviti pravu onoga koji je postupajući s povjerenjem u Hrvatski registar civilnih zrakoplova u dobroj vjeri upisao svoje pravo na zrakoplovu dok još pravo iz stavka 1. ovoga članka nije bilo upisano.

Naknada štete koju zrakoplov u letu nanese na zemlji u slučaju prisilne prodaje zrakoplova

Članak 154.

U slučaju prisilne prodaje zrakoplova, tražbine za naknadu štete zbog smrti, oštećenja zdravlja ili ozljede osoba na zemlji (članak 108. ovoga Zakona) namirit će se prije zahtjeva založnih vjerovnika, ali najviše do 20% postignute prodajne cijene zrakoplova.

Upis sudskoga založnog prava koje je bilo upisano u inozemni registar zrakoplova

Članak 155.

(1) Sudsko založno pravo koje je bilo upisano u inozemni registar zrakoplova na zrakoplovu koji naknadno stekne hrvatsku državnu pripadnost upisat će se u Hrvatski registar civilnih zrakoplova kao predbilježba sudskoga založnog prava ako je navedeno u ispravi o brisanju zrakoplova iz inozemnog registra, s tim da će mu se priznati red prvenstva prema trenutku koji je bio mjerodavan za utvrđivanje njegovog reda prvenstva u inozemnom registru.

(2) Vjerovnik založnog prava iz stavka 1. ovoga članka dužan je opravdati predbilježbu u roku od 30 dana od dana upisa predbilježbe.

Simultano sudsko založno pravo

Članak 156.

(1) Sudsko se založno pravo može upisati za istu tražbinu nerazdijeljeno na dva ili više zrakoplova (simultano založno pravo).

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka vjerovnik je ovlašten tražiti namirenje cijele tražbine iz svakoga pojedinog zrakoplova opterećenog založnim pravom.

3. Zakonsko založno pravo

Postojanje zakonskoga založnog prava

Članak 157.

Zakonsko založno pravo na zrakoplovu postoji:

- 1) za sudske troškove učinjene u zajedničkom interesu svih ovrhovoditelja ili predlagatelja osiguranja tijekom postupka ovrhe ili osiguranja radi čuvanja zrakoplova ili provođenja prisilne prodaje,
- 2) za tražbine koje se odnose na plaćanje troškova i nagrade koje se duguju za traganje za zrakoplovom ili njegovo spašavanje,
- 3) za tražbine osobe koja je imala izvanredne troškove nužne za očuvanje zrakoplova.

Upis zakonskoga založnog prava

Članak 158.

- (1) Tko na zrakoplovu stekne zakonsko založno pravo, ovlašten je ishoditi upis stečenoga prava u Hrvatskom registru civilnih zrakoplova.
- (2) Zakonsko se založno pravo na zrakoplovu ne može suprotstaviti pravu onoga koji je, postupajući s povjerenjem u Hrvatski registar civilnih zrakoplova, u dobroj vjeri upisao svoje pravo na zrakoplovu dok još zakonsko založno pravo nije bilo upisano.

Namirenje tražbina osiguranih zakonskim založnim pravom

Članak 159.

Tražbine osigurane zakonskim založnim pravom namiruju se prije svih ostalih prava.

Prvenstvo namirenja tražbina

Članak 160.

- (1) Tražbine osigurane zakonskim založnim pravom namiruju se redom kako su navedene po točkama članka 157. ovoga Zakona.
- (2) Kod tražbina koje su u članku 157. navedene u istoj točki, kasnije nastala tražbina ima prednost pred ranijom, a u slučaju sumnje smatra se da su nastale istodobno, dok se ne dokaže suprotno.
- (3) Ako su tražbine iz članka 157. ovoga Zakona navedene u istoj točki nastale istodobno, a ne mogu se u potpunosti namiriti, namirit će se razmjerno.

Prisilna prodaja zrakoplova

Članak 161.

U slučaju prisilne prodaje zrakoplova, tražbine za naknadu štete zbog smrti, oštećenja zdravlja ili ozljede osoba na zemlji (članak 108. ovoga Zakona) namiruju se nakon tražbina iz članka 157. ovoga Zakona.

Prestanak zakonskoga založnog prava

Članak 162.

(1) Zakonsko založno pravo na zrakoplovu prestaje:

1) prestankom tražbine osigurane zakonskim založnim pravom uključujući sve sporedne tražbine kamata i troškova,

2) protekom roka od godinu dana od dana nastanka,

3) prisilnom prodajom u ovršnom ili stečajnom postupku,

4) dobrovoljnom prodajom uz uvjet:

- da je prijenos prava vlasništva upisan u Hrvatski registar civilnih zrakoplova i da je taj upis objavljen u "Narodnim novinama" - službenom listu Republike Hrvatske te na oglasnoj ploči trgovačkog suda na čijem se području vodi Hrvatski registar civilnih zrakoplova u koji je zrakoplov upisan,

- da vjerovnik koji ima zakonsko založno pravo u roku od 90 dana od dana objave oglasa o upisu prijenosa, ali prije proteka roka od godinu dana od dana nastanka zakonskoga založnog prava, ne pokrene sudski postupak za namirenje te tražbine.

(2) Zakonsko založno pravo na zrakoplovu koje nije upisano u Hrvatski registar civilnih zrakoplova ne prestaje brisanjem zrakoplova iz Hrvatskog registra civilnih zrakoplova.

Kada zakonsko založno pravo ne prestaje

Članak 163.

Zakonsko založno pravo ne prestaje protekom roka od godinu dana od dana nastanka ako se prije proteka tog roka:

1) tražbina zabilježi u Hrvatski registar civilnih zrakoplova u koji je zrakoplov upisan,

2) stranke sporazumiju o visini tražbine i upišu zakonsko založno pravo u Hrvatski registar civilnih zrakoplova,

3) pred trgovačkim sudom povede postupak za priznanje te tražbine, u kojem slučaju sud utvrđuje postoje li opravdani razlozi za prekidanje ili odgodu roka.

Računanje roka

Članak 164.

Rok iz članka 162. stavka 1. točke 2. ovoga Zakona računa se, kod zakonskoga založnog prava za tražbinu za troškove i nagrade traganja i spašavanja - od dana kada su te radnje završene, a kod založnog prava za sve ostale tražbine iz članka 157. - od dana njihova dospijea.

Prekid roka

Članak 165.

(1) Rok iz članka 162. članka 1. točke 2. ovoga Zakona prekida se podnošenjem tužbe za ostvarivanje tražbine, uz uvjet da se zrakoplov zaustavi ili da se upiše zabilježba podnesene tužbe u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

(2) Kad presuda na temelju podnesene tužbe koja je bila predmetom zabilježbe postane ovršna, zakonsko založno pravo prestaje u roku od 60 dana od ovršnosti presude ako vjerovnik u tom roku ne zatraži prisilnu prodaju ili zaustavljanje zrakoplova, odnosno ne upiše zakonsko založno pravo u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

Protupravno oduzimanje zrakoplova

Članak 166.

Odredbе ovoga Zakona o zakonskom založnom pravu na zrakoplovu primjenjuju se i kada zrakoplov iskorištava osoba koja nije vlasnik zrakoplova, osim ako je zrakoplov vlasniku oduzet protupravnom radnjom, a založni je vjerovnik znao ili morao znati da zrakoplov iskorištava osoba koja je zrakoplov oduzela protupravnom radnjom.

DIO ČETVRTI

POSTUPAK OVRHE I OSIGURANJA NA ZRAKOPLOVU I TERETU U ZRAKOPLOVU

Kad se može dopustiti ovrha i osiguranje na zrakoplovu

Članak 167.

(1) Ovrha sudske odluke koja glasi na ispunjenje obveze te osiguranje tražbine na zrakoplovu može se provoditi ako se zrakoplov nalazi na teritoriju Republike Hrvatske.

(2) Ovrha i osiguranje može se dopustiti i na zrakoplovu koji se ne nalazi na teritoriju Republike Hrvatske ako je upisan u Hrvatski registar civilnih zrakoplova.

Izuzete od ovrhe ili osiguranja

Članak 168.

(1) Ne mogu biti predmetom ovrhe ili osiguranja:

1) vojni, carinski i policijski zrakoplovi, te zrakoplovi koji se upotrebljavaju za pružanje zdravstvenih usluga u zračnom prometu ili protupožarni zrakoplovi,

2) inozemni zrakoplov koji u skladu s valjanim propisima prelijeće preko teritorija Republike Hrvatske ili sleti na aerodrom na teritoriju Republike Hrvatske zbog više sile ili radi sigurnosti zračnog prometa (zrakoplov u nuždi), dok traje viša sila ili razlozi sigurnosti prometa, te kada sleti po naredbi nadležnog tijela.

(2) Zrakoplov iz točke 2. stavka 1. ovoga članka može biti predmetom ovrhe ili osiguranja ako se postupak provodi radi ovrhe ili osiguranja tražbine koja je nastala tijekom preleta ili zadržavanja zrakoplova na teritoriju Republike Hrvatske.

Zaštita djelatnosti pravnih osoba

Članak 169.

(1) Ovrha se na zrakoplovu ne može provesti radi ostvarenja novčane tražbine ako je zrakoplov nužan za obavljanje zrakoplovne djelatnosti ovršenika.

(2) Zrakoplov može biti predmet ovrhe neovisno o odredbi stavka 1. ovoga članka ako se na tržištu može zakupiti odgovarajući zrakoplov.

(3) Ako je ovrhovoditelj na temelju pravnog posla s ovršenikom vlasnikom zrakoplova stekao na zrakoplovu založno ili slično pravo (pravo namirenja, fiducijarno vlasništvo, pravo pridržaja, itd.) radi osiguranja tražbine čije prisilno ostvarenje na tom predmetu traži, ovršenik se ne može protiviti takvoj ovrsi pozivajući se na odredbu stavka 1. ovoga članka.

(4) Ovršenik vlasnik zrakoplova ne može se protiviti ovrsi na zrakoplovu pozivajući se na odredbu stavka 1. ovoga članka ako je zrakoplov stekao od ovrhovoditelja ili njegovoga pravnog prednika koji pokretanjem postupka traži ostvarenje svoje tražbine u svezi s tim stjecanjem.

(5) Ovršenik se ne može protiviti ovrsi prodajom zrakoplova ako se ovrha traži radi namirenja tražbina koje proizlaze:

1) iz štete nastale na zemlji zbog smrti, oštećenja zdravlja ili ozljede osoba koje je uzrokovao zrakoplov u letu na kojemu se provodi ovrha ili koje su pretrpjele osobe na zrakoplovu zbog iskorištavanja tog zrakoplova,

2) iz traganja i spašavanja, davanja pomoći ili čuvanja zrakoplova,

3) iz ugovora o prijevozu ili drugog ugovora o iskorištavanju zrakoplova koji je predmet ovrhe,

4) iz opskrbe, popravka i opreme zrakoplova koji je predmet ovrhe.

Privremena mjera zaustavljanja i čuvanja zrakoplova

Članak 170.

(1) Privremena se mjera zaustavljanja i čuvanja zrakoplova ne može dopustiti tijekom obavljanja linijskoga zračnog prometa niti tijekom obavljanja prijevoza u povremenom zračnom prometu, ako je zrakoplov neposredno pred uzlijetanjem ili nastavlja prije započeti prijevoz.

(2) Iznimno se, zaustavljanje i čuvanje zrakoplova iz stavka 1. ovoga članka može dopustiti ako se postupak provodi radi ostvarenja tražbine nastale u svezi s tim zrakoplovom.

(3) Odredbe ovoga članka primijenit će se i na inozemni zrakoplov uz uvjete uzajamnosti.

Oslobođenje od zaustavljanja ili čuvanja zrakoplova

Članak 171.

(1) Ako se privremena mjera određuje radi osiguranja novčanih tražbina, zrakoplov će se osloboditi zaustavljanja ili čuvanja ako bude dano osiguranje u visini iznosa tražbine za koju se traži zaustavljanje uz uvjet da je to osiguranje raspoloživo i prenosivo u korist predlagatelja osiguranja.

(2) Ako se radi o tražbinama za koje protivnik osiguranja može ograničiti svoju odgovornost, visina osiguranja iz stavka 1. ovoga članka ne mora biti veća od iznosa ograničene odgovornosti.

(3) Kada jedan od domaćih sudova na temelju odredbe stavka 1. ovoga članka oslobodi zrakoplov zaustavljanja, nijedan drugi domaći sud ne može dopustiti zaustavljanje toga ili bilo kojega drugog zrakoplova za istu tražbinu i za istog predlagatelja osiguranja, uz uvjet da je dano osiguranje još raspoloživo i prenosivo u korist predlagatelja osiguranja.

Sudbena nadležnost za odlučivanje o ovrsi na zrakoplovu i teretu u zrakoplovu

Članak 172.

(1) Za odlučivanje o prijedlogu za ovrhu na zrakoplovu isključivo je nadležan trgovački sud na čijem se području vodi Hrvatski registar civilnih zrakoplova u koji je zrakoplov upisan, koji provedbu ovrhe može povjeriti općinskom sudu na čijem se području zrakoplov nalazi u vrijeme provedbe ovrhe.

(2) Za odlučivanje o prijedlogu za ovrhu na teretu u zrakoplovu nadležan je trgovački sud na čijem se području nalazi zrakoplov u vrijeme odlučivanja o ovrhi, s time da taj sud provedbu ovrhe može povjeriti općinskom sudu na čijem se području nalazi teret u vrijeme provedbe ovrhe.

(3) O prijedlogu za ovrhu na inozemnom zrakoplovu odlučuje i ovrhu provodi trgovački sud na čijem se području nalazi predmet ovrhe u vrijeme podnošenja prijedloga za ovrhu, s time da taj sud provedbu ovrhe može povjeriti općinskom sudu na čijem se području nalazi zrakoplov u vrijeme provedbe ovrhe.

Sudbena nadležnost za mjere osiguranja na zrakoplovu i teretu u zrakoplovu i potraživanja u svezi s prijevozom putnika i prtljage

Članak 173.

(1) Za odlučivanje o prijedlogu za osiguranje na zrakoplovu nadležan je trgovački sud na čijem se području vodi Hrvatski registar civilnih zrakoplova u kojem je zrakoplov upisan, osim ako se radi o osiguranju tražbine u svezi s prijevozom putnika. Trgovački sud može provedbu osiguranja povjeriti općinskom sudu na čijem se području zrakoplov nalazi u vrijeme provedbe osiguranja.

(2) Za odlučivanje o prijedlogu za određivanje privremenih mjera osiguranja na zrakoplovu, pored trgovačkog suda iz stavka 1. ovoga članka, nadležan je i trgovački sud koji vodi parnicu u svezi s kojom se traži određivanje privremene mjere te trgovački sud na čijem se području zrakoplov nalazi u vrijeme podnošenja prijedloga za određivanje privremenih mjera, osim ako se radi o osiguranju tražbine u svezi s prijevozom putnika. Trgovački sud može povjeriti provedbu privremenih mjera općinskom sudu na čijem se području nalazi zrakoplov u vrijeme odlučivanja o prijedlogu.

(3) Za odlučivanje o prijedlogu za osiguranje na teretu u zrakoplovu nadležan je i trgovački sud na čijem se području zrakoplov nalazi u vrijeme odlučivanja, pored trgovačkog suda pred kojim se vodi parnica u vezi s kojom se traži određivanje privremene mjere, s time da taj sud može provedbu osiguranja povjeriti općinskom sudu na čijem se području nalazi zrakoplov u vrijeme provedbe osiguranja.

(4) Ako se radi o osiguranju tražbine u svezi s prijevozom putnika i prtljage za odlučivanje o prijedlogu za osiguranje u svezi s ovim tražbinama nadležan je pored općinskog suda na čijem se području vodi Hrvatski registar civilnih zrakoplova u koji je zrakoplov upisan, i općinski sud pred kojim se vodi parnica u svezi s kojom se traži određivanje privremene mjere te općinski sud na čijem se području nalazi zrakoplov u vrijeme podnošenja prijedloga za osiguranje, odnosno u vrijeme odlučivanja o prijedlogu.

Nadležno tijelo kojem se dostavljaju određeni prijedlozi

Članak 174.

(1) Prijedlog za prisilnu prodaju zrakoplova koji je upisan u Hrvatski registar civilnih zrakoplova, prijedlog za osnivanje prisilnoga založnog prava, ili za predbilježbu prisilnoga založnog prava na zrakoplovu uknjiženom na njemu, podnosi se nadležnom tijelu državne uprave koje vodi Hrvatski registar civilnih zrakoplova koje je obvezno obaviti zabilježbu ovrhe, odnosno osiguranja u teretnom listu registra.

(2) Tijelo iz stavka 1. ovoga članka hitno će dostaviti prijedloge nadležnom trgovačkom sudu.

(3) Vrijeme predaje prijedloga nadležnom tijelu državne uprave koje vodi Hrvatski registar civilnih zrakoplova smatra se vremenom predaje prijedloga nadležnom sudu.

Odgovarajuća primjena drugih propisa

Članak 175.

Ako ovim Zakonom nije utvrđeno drugačije, na postupak ovrhe i osiguranja na zrakoplovu i teretu u zrakoplovu u zračnom prometu na odgovarajući se način primjenjuju odredbe članka 867. do 988. Pomorskog zakonika o postupku ovrhe i osiguranja na brodu i teretu na brodu.

DIO PETI

O MJERODAVNOM PRAVU

Primjena odredbi ovoga Zakona na odnose koji nastaju u međunarodnom zračnom prometu

Članak 176.

Odredbe ovoga Zakona o ugovorima o prijevozu putnika, prtljage, stvari, poštanskih pošiljaka te obavljanju komercijalnih djelatnosti koje nisu prijevoz osoba ili stvari primjenjuju se i na odnose koji nastaju u međunarodnom zračnom prometu ako međunarodnim ugovorom nije utvrđeno drugačije.

Kada se ne primjenjuju, odnosno primjenjuju odredbe ovoga Zakona o ugovorima

Članak 177.

(1) Odredbe ovoga Zakona o ugovorima iz članka 176. ovoga Zakona ne primjenjuju se ako su stranke ugovorile primjenu određenoga drugog prava.

(2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka odredbe ovoga Zakona o ugovorima o iskorištavanju zrakoplova obvezno se primjenjuju:

1) kada su obje ugovorne strane - naručitelj prijevoza i prijevoznik - fizičke ili pravne osobe s prebivalištem, odnosno sjedištem, u Republici Hrvatskoj, a aerodrom se polaska ili odredišta nalazi u Republici Hrvatskoj,

2) ako bi se primjenom drugoga prava povrijedile prisilne odredbe ovoga Zakona, koje se sporazumom stranaka ne mogu isključiti i mijenjati, a aerodrom se polaska ili odredišta nalazi u Republici Hrvatskoj,

3) kad bi putnik primjenom drugog prava bio stavljen u nepovoljniji položaj nego primjenom odredaba ovoga Zakona.

(3) Ugovor sklopljen protivno odredbama stavka 2. ovoga članka bez pravnog je učinka.

Pravo najbliže veze

Članak 178.

(1) Ako se pravo čiju su primjenu ugovorne strane ugovorile ne može primijeniti na cijeli ugovor ili na neki od odnosa koji proistječu iz ugovora, ili ako strane nisu izričito odredile pravo koje će se primjenjivati, a njihova se namjera o primjeni određenog prava ne može nedvojbeno utvrditi niti iz okolnosti slučaja, na ugovor se ili na ugovorni odnos primjenjuje pravo koje je s njim u najbližoj vezi.

(2) Ako iz bitnih okolnosti ne proizlazi ništa drugo, na glavna prava i glavne obveze primjenjuje se, kao najbliže, pravo države u kojoj je u vrijeme sklapanja ugovora prijevoznik imao prebivalište, odnosno sjedište.

(3) Na sporedna prava i sporedne obveze, kao što su način primanja i predaja stvari ili način plaćanja prevoznine i slično, primjenjuje se pravo mjesta gdje su te radnje izvršene, odnosno gdje su trebale biti izvršene.

*Određivanje mjerodavnog prava kod ugovora
o osiguranju*

Članak 179.

(1) Na ugovor o osiguranju u zračnom prometu i odnose koji iz njega proizlaze primjenjuje se pravo sjedišta osiguratelja uz uvjet:

- 1) da stranke nisu izričito odredile pravo koje se mora primijeniti na ugovor, a njihova se namjera o primjeni određenog prava ne može utvrditi niti iz okolnosti slučaja,
- 2) da se pravo čiju su primjenu stranke odredile ne može primijeniti na dio tog ugovora ili na neki odnos iz tog ugovora - ili samo na taj dio ugovora, odnosno na pravni odnos iz tog ugovora.

(2) Iznimno od odredaba stavka 1. ovoga članka, na odnose iz ugovora o osiguranju u zračnom prometu primjenjuje se hrvatsko pravo ako su sve zainteresirane osobe u tom ugovoru državljani Republike Hrvatske s prebivalištem u Republici Hrvatskoj ili pravne osobe s hrvatskom državnom pripadnošću sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, a riječ je o osiguranim predmetima koji su izloženi pokrivenim rizicima isključivo na teritoriju Republike Hrvatske.

Određivanje mjerodavnog prava po kojemu se prosuđuje oblik ugovora

Članak 180.

Ugovor i svaka druga pravna radnja izvršena u ispunjenju ugovora valjani su u pogledu oblika ako je sklopljen, odnosno ispunjen, u obliku koji je propisan pravom mjesta države u kojoj je sklopljen ugovor, odnosno obavljena radnja ili pravom prema kojemu se ocjenjuju glavna prava i glavne obveze iz ugovora.

Određivanje mjerodavnog prava za prosuđivanje stvarnih prava na zrakoplovu

Članak 181.

U pogledu prava vlasništva i drugih stvarnih prava na zrakoplovu primjenjuje se pravo države u kojoj je zrakoplov registriran.

Određivanje mjerodavnog prava po kojem se prosuđuje odgovornost za štetu koju zrakoplov u letu nanese na zemlji

Članak 182.

Na odgovornost za štetu iz članka 108. ovoga Zakona primjenjuje se zakon države na čijem je teritoriju nanesena šteta.

Primjena drugih načela ako ovim Zakonom mjerodavno pravo nije utvrđeno

Članak 183.

Ako u ovom Zakonu nema odredbe o pravu mjerodavnom za neki odnos primjenjuju se načela pravnog poretka Republike Hrvatske i opće prihvaćena načela međunarodnoga privatnog prava.

Kada se ne primjenjuje inozemno pravo

Članak 184.

(1) Odredbe inozemnog prava ne primjenjuju se ako bi se učinak primjene očito protivio javnom poretku Republike Hrvatske.

(2) Inozemno pravo koje bi bilo mjerodavno prema odredbama ovoga Zakona ne primjenjuje se ako je mjerodavnost postignuta radi zaobilaženja odredaba prava Republike Hrvatske.

DIO ŠESTI

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Primjena ovoga Zakona

Članak 185.

Na odnose nastale prije stupanja na snagu ovoga Zakona primjenjuju se propisi koji su bili na snazi u vrijeme nastanka tih odnosa.

Prestanak važenja drugih propisa

Članak 186.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o obveznim i osnovnim materijalno-pravnim odnosima u zračnoj plovidbi ("Narodne novine", broj 53/91.), Odluka o novčanim iznosima do kojih se ograničava odgovornost prijevoznika u zračnoj plovidbi ("Narodne novine", broj 47/93. i 37/95.).

Stupanje na snagu ovoga Zakona

Članak 187.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama".

Klasa: 343-01/97-01/03
Zagreb, 25. rujna 1998.

**ZASTUPNIČKI DOM
HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA**

**Predsjednik
Zastupničkog doma
Hrvatskoga državnog sabora
akademik Vlatko Pavletić, v. r.**